

Schoolgids

2017-2018

"De vraag is niet wat de mens moet kunnen en weten teneinde zich in de bestaande sociale orde te kunnen voegen, maar wel wat in aanleg in de mens aanwezig is en wat in hem ontwikkeld kan worden. Pas dan kan de opgroeiende generatie de maatschappij steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken."

Rudolf Steiner

Voorwoord

Voor u ligt onze SCHOOLGIDS, de wegwijzer voor alle schoolzaken. Wij geven u een overzicht van wat De Esch de kinderen te bieden heeft.

De school bestaat 33 jaar. Het is een kleine gezellige school waar met veel enthousiasme wordt gewerkt. De school heeft in schooljaar 2017-2018 een kleuterklas en drie combinatieklassen. Dat maakt ons een kleine gemeenschap, waarin iedereen elkaar kent, met een team dat zich verantwoordelijk voelt voor de hele school.

Onderwijs voor hoofd, hart en handen, is het devies van de school. Dat is in het dagelijks onderwijs terug te vinden. Wij geven de kinderen een brede ontwikkeling en bieden een leeromgeving aan waarin ieder kind zijn eigen talenten kan ontwikkelen. Een school met een sterke structuur, met betrokken ouders en leraren. Sfeer, rust en ritme bieden de kinderen veiligheid. Een sterk en doordacht leerplan zorgt voor een rijke inhoud van het onderwijs en een doorgaande lijn in het leerproces. Er is veel aandacht voor vaardigheden als rekenen en taal.

Het kunstzinnig onderwijs is een wezenlijk onderdeel van ons aanbod: tekenen, schilderen, muziek, handenarbeid, handwerken, toneel, zijn een verrijking voor ieder kind. De verbinding met de natuur is terug te vinden in de lesstof en het materiaal waarmee de kinderen werken.

Jaarfeesten hebben een sterke relatie met de seizoenen en de natuurbeleving; ze worden intens en stijlvol gevierd, samen met ouders.

De zelfstandigheid van de kinderen bevorderen is voor de school vanzelfsprekend, daarbij rekening houdend met de leeftijd van het kind.

De kleuterklassen zijn warm en uitnodigend. Spelen en ervaren vormen de basis voor het leren.

In respect en sociale verbondenheid groeien naar wie je bent!

De peutergroep "Het Peuterhuis" is gehuisvest in de school, net als de voor- en naschoolse opvang die door ouders wordt georganiseerd.

Scholen staan midden in een veranderende samenleving. Kinderen stellen ons constant vragen tijdens hun groei naar volwassenheid. Sommige vragen blijven raadsels voor ons opvoeders, maar wij zien het als onze taak om een onderzoekende houding te hebben naar de vraag van elk kind.

De spil van ons handelen is aandacht en betrokkenheid: de kinderen zelf laten ervaren en zo te leren door meedoen, meewerken en meedenken. Zelf beleven en die beleving eigen maken, zodat we werken aan de ontwikkeling van de hele persoonlijkheid.

Wij hopen dat deze schoolgids bijdraagt aan een helder beeld van wat De Esch uw kind en ook u te bieden heeft.

Namens het team van De Esch

Joke Rebel
Directeur De Esch

Inhoudsopgave:

1 Visie en missie van De Esch	6
Missie	
Visie	
Eigentijds basisonderwijs	
Meerwaarde van De Esch	
Uitgangspunten van De Esch	
Meerwaarde van vrijeschool-onderwijs	
Waar staat de naam vrijeschool voor?	
2 Onderwijskundige vormgeving	8
Het onderwijs in de kleuterklas	
Het onderwijs in de eerste t/m zesde klas	
De vaklessen	
Bewegingsonderwijs	
Handvaardigheid	
Vreemde talen	
Burgerschap	
3 Kwaliteitsontwikkeling	13
Schoolontwikkeling 2017-2018	
Leerlingvolgsysteem	
De zorgprocedure	
Eigen leerlijn	
Mogelijke vergoeding dyslexie	
Kinderbespreking	
Klassenbespreking	
Getuigschriften	
Resultaten van het onderwijs en doorstroomgegevens	
Passend Onderwijs en SWV Oost Achterhoek	
Schoolarts en GGD-arts	
4 Extra activiteiten	21
Schooltijden en vakantierooster	
Jaarfeesten	
Toneelstukken	
Kerstspel	
Boerderijschool	
Kunstwijs	
ICT en Sociale media	
5 De ouders	23
De ouder als opvoeder	
Schoolafpraak over huiswerk	
Klassenouders	
De rol van de ouders in de school	
Onvrede en klachten	
Medezeggenschap	

6 Personeel/leraren	26
Vervanging van leraren.	
Interne Begeleiding	
Scholing van leraren	
Vergaderingen van het Leraren College	
Stagiaires	
7 Zorg voor elkaar	27
Schoolregels	
Klachten	
Pestprotocol	
Verzekeringen	
Luizenbeleid	
8 Extra voorzieningen	29
Peuterhuis	
Voor- en naschoolse opvang	
9 Van toelating tot vertrek	30
De procedure	
Kleuters	
Zitten blijven of een klas overslaan	
10 Organisatie en bestuur	31
Het bestuur	
Gemeenschappelijke medezeggenschapraad (GMR)	
Extra verlof	
Sponsoring	
Klachten	
Vrijwillige ouderbijdrage	
Omgang persoonlijke gegevens	
11 De vrijeschoolbeweging	40
Vereniging van Vrijescholen	
Begeleidingsdienst voor vrijescholen	
Vereniging voor Vrije Opvoedkunst (VOK)	

1 Visie en missie van De Esch

Visie De Esch wil vrijdenkende mensen ontwikkelen die zich met sociaal verantwoordelijkheidsgevoel en met hun eigen kwaliteiten in de wereld kunnen neerzetten.

Missie

Dit doen wij door het geven van eigentijds basisonderwijs aan kinderen van 4 t/m 12 jaar in de regio Winterswijk, geïnspireerd door de ideeën van Rudolf Steiner. De meerwaarde die we bieden, ontstaat doordat wij denken, voelen en willen harmonieus ontwikkelen. Dagelijks werken wij afwisselend met hoofd, hart en handen in een veilige, gezonde en uitdagende speel- en leeromgeving. Zo bieden wij de kans aan kinderen om zich intellectueel, sociaal-emotioneel en creatief te ontplooiën en werken wij aan de gehele persoonlijkheid.

Eigentijds basisonderwijs

Onder eigentijds basisonderwijs verstaan wij alles wat de overheid aan kerndoelen vraagt en afgesproken is in het Samenwerkingsverband Oost Achterhoek in de basisondersteuning. Wij gebruiken moderne reken- en taalmethodes en nemen halfjaarlijks cito- toetsen af. Wij nemen ook de centrale eindtoets af.

Wij analyseren de toetsen van uw kind, maken naar aanleiding daarvan Groepsplannen, evalueren ze en stellen die zonedig bij. Wij werken daarom met logboeken en geven op meerdere niveaus instructie en aangepast werk.

We werken met een digitaal leerlingvolgsysteem (www.parnassys.nl) en kunnen zo, aan de hand van analyses, aangepast handelen in ons cognitieve onderwijs.

Elk jaar volgen de leerkrachten scholing, brengen dit in het team, en zo sluiten we aan bij actuele vernieuwingen. Dit is de resultaatgerichte kant van ons onderwijs. Het vrijeschool-onderwijs wat we hiernaast bieden, geeft ons de ontwikkelingsgerichte kant; hiertussen zoeken wij de balans.

Meerwaarde van De Esch

De Esch is een kleine school; iedereen kent elkaar en wij bieden in een goede, veilige sfeer uw kind de ruimte om zichzelf te leren kennen en zijn kwaliteiten te ontdekken. Wij zien de bijzonderheid van elk kind; wie hij in wezen is. Wij leren uw kind bij zichzelf te blijven in onze overprikkelende, drukke wereld, zodat het straks zichzelf kan verwezenlijken in de maatschappij van morgen.

Wij helpen uw kind de eigenschappen te ontwikkelen die het hiervoor nodig heeft. Wij leren uw kind plezier te houden in leren, geven het een positief zelfbeeld en ontwikkelen zijn sociale vaardigheden. Zodat het later zelfstandig en creatief met de vragen van het leven om kan gaan, en met durf kan vertrouwen op zichzelf. Zodat zijn houding naar de wereld en zichzelf onderzoekend is en in verbondenheid met de mensen om hem heen.

De Esch biedt meer dan onderwijs alleen; wij geven een stevige basis waarop uw kind later zelf zijn vleugels uit kan slaan.

Uitgangspunten van De Esch

De volgende uitgangspunten zijn leidraad voor ons onderwijs.

- Sfeer, rust en ritme zorgen voor een veilig klimaat,
- Spelen, leren en ontdekken zijn even belangrijk,
- Een doordacht leerplan per leerjaar met een rijke inhoud,
- Doorgaande leerlijnen zorgen voor een verantwoord leerproces,
- Ervaringsrijk en uitdagend thema-onderwijs dat onderwerpen uitdiept,
- Respect voor medemens, natuur en cultuur,
- Jaarfeestvieringen als ritme in het jaar,
- Evenwicht tussen het cognitieve, kunstzinnige en handelende,
- Differentiatie naar individueel vermogen en ontwikkelingsbehoefte,

- Evenwicht tussen resultaatgericht en ontwikkelingsgericht werken.

Meerwaarde van vrijeschool-onderwijs

Vrijeschool-onderwijs streeft ernaar elk kind in zijn eigen individuele weg te brengen tot:

- zelfvertrouwen en zelfkennis,
- zelfstandigheid en samenwerking,
- zelfstandig oordeelsvermogen,
- het vinden van het eigen levensdoel,

Vrijeschool-onderwijs helpt het kind een eerste stap te maken op zijn levensweg om te "worden wie je bent". Dit onderwijs werkt aan de hele persoonlijkheidsontwikkeling.

Wij vinden dat de mens bestaat uit drie kwaliteiten: die van het denken, voelen en willen.

Deze vragen om gelijkwaardige ontplooiing; daarom onderwijs voor hoofd, hart en handen, in een dagelijkse, kindvriendelijke afwisseling. Zodat onderwijs inspanning en ontspanning is, en leren plezierig blijft en voldoende ruimte geeft aan eigenheid en zelf ontdekken. Ook dat er meer persoonlijke eenheid en harmonie tussen deze drie gebieden ontstaat, een basis voor levensgeluk.

Vrijeschool-onderwijs ontwikkelt:

- verbondenheid met de natuur en respect voor het leven,
- gezonde interactie met de sociale omgeving en verantwoordelijkheidsgevoel,
- individualiteit en initiatiefkracht, fantasie, veelzijdigheid en creativiteit.

Waar staat de naam vrijeschool voor

Rudolf Steiner ontwikkelde in het begin van de 20^e eeuw een pedagogiek die uitgaat van de grondgedachte dat de mens zich ontwikkelt op verschillende niveaus, namelijk het denken, het voelen en het willen. In het vrijeschool-onderwijs gaat het niet alleen om het verwerven van kennis "met het hoofd", maar ook om het verwerven van kennis "met het hart" en "met de handen". Het leerplan is gericht op de ontwikkeling van het kind waarbij een harmonische ontwikkeling tussen verstand, gevoel en handelen wordt nagestreefd. Zo willen wij vrijdenkende mensen ontwikkelen die zich met sociaal verantwoordelijkheidsgevoel en met hun eigen kwaliteiten in de wereld kunnen neerzetten. Vandaar de naam **vrijeschool**. Tevens is de school vrij voor iedereen om zich aan te melden, ongeacht geloofsovertuiging of culturele achtergrond. Die naam heeft dus niets te maken met het ontbreken van regels voor de kinderen of het ontbreken van structuur of leiding. Integendeel.

In Nederland zijn circa 80 vrijescholen, verspreid over het hele land. Daarnaast zijn er overal in de wereld vele vrijescholen, ook wel Steinerscholen of Waldorfscholen genoemd.

2 Onderwijskundige vormgeving

De kleuterklas

De Esch heeft een kleuterklas van heterogene samenstelling. Dat wil zeggen, dat de kinderen van vier tot en met zes jaar bij elkaar in een klas zitten.

Daardoor kunnen de jonge kleuters van oudere kleuters leren en andersom. De oudste kinderen worden in hun sociale ontwikkeling gestimuleerd door jongere kinderen te helpen en door een voorbeeld voor hen te zijn. Omdat iedereen een keer jongste en oudste kleuter in de klas is, wisselen de rollen die het kind heeft in de loop van de kleuterperiode.

De onderbouw

De onderbouw bestaat uit klas 1-2 (groep 3-4), klas 3-4 (groep 5-6) en klas 5-6 (groep 7-8). We hebben de naam "klas" gehouden, omdat we op onze school een duidelijke scheiding aan willen geven tussen de kleuterperiode en de onderbouwperiode. Door de combinatieklassen hebben de kinderen doorgaans drie jaar lang dezelfde klassenleerkracht. In alle klassen wordt periodeonderwijs gegeven. Dit houdt in dat gedurende drie of vier weken een hoofdvak met een specifiek thema gegeven wordt tijdens de eerste twee ochtenduren. Na de pauze komen de wekelijks terugkerende vaklessen aan bod.

Het onderwijs in de kleuterklas

In de kleuterklas zitten kinderen van 4 tot 6 jaar. Zij blijven de gehele kleuterperiode bij elkaar en bij de zelfde leerkrachten. De ochtenden duren tot 13.00 uur. 's Middags zijn de kinderen vrij.

De oudste kleuters hebben in het tweede deel van het jaar extra oefeningen en werkjes. Dit doen we om deze kinderen een op hun leeftijd toegespitst programma te kunnen bieden: onderdelen van ontluikende gecijferdheid en geletterdheid, die de basis vormen voor taal en rekenen van klas 1.

In de kleuterklas wordt voornamelijk gespeeld. Al spelend ontwikkelt het kind taalgevoel, motoriek, sociale vaardigheid etc. Pas als deze voldoende ontwikkeld zijn, gaat het kind naar de eerste klas waar het een begin maakt met lezen, rekenen en schrijven.

De kleuterklas karakteriseert zich door de huiselijke sfeer en de aandacht waarmee de klas ingericht is. Het materiaal is mooi gevormd en van natuurlijke materialen gemaakt.

Elke ochtend begint met het samenkomen in de kring. De kinderen zingen een ochtendlied, de 'klassenmuis' wordt wakker gemaakt en de dag begint. Eerst spelen de kinderen onder leiding van hun juf een geleid spel, dat meestal een seizoenskarakter heeft; bijvoorbeeld een spel rond "Koning Winter". Daarna is er ongeveer 1 ½ uur gelegenheid om vrij te spelen. Na het spelen wordt de klas weer opgeruimd. De kinderen hebben hierin hun eigen taken.

Jonge kleuters krijgen een kleine taak, grote kleuters helpen vaak uit zichzelf al ijverig mee. Wanneer de klas opgeruimd is, gaan we aan tafel. De tafel wordt gedekt. De kinderen eten hun meegebrachte of op school gebakken brood op en er wordt wat bij gedronken.

Dan volgt een gezamenlijke activiteit zoals tekenen, schilderen, boetseren met bijenwas of knutselen. Na deze activiteit gaan ze naar buiten om te spelen of te wandelen. Elke dag heeft een vaste activiteit. Aan het eind van de dag vertelt de juf een verhaal. Meestal is dit een sprookje.

De jaarfeesten nemen in de kleuterklas een centrale plaats in. Kerstmis, Pasen, Sint Jan, Michaël, Sint Maarten, Sinterklaas, maar ook enkele minder bekende feesten hebben hun eigen plaats in het jaar. Zo bepalen zij het jaarritme. Ze geven kleur aan een bepaalde periode in het jaar.

Het onderwijs van de eerste t/m de zesde klas

Combinatieklassen

We geven u een inkijk in de onderbouw door deze per klas te beschrijven. In de onderbouw werken we al een aantal jaren met combinatieklassen klas 1-2, klas 3-4 en klas 5-6.

We zijn een kleinschalige school en het leerlingenaantal is te klein om kinderen uit iedere leeftijdsgroep in een apart leerjaar te plaatsen.

Combinatieklassen hebben pedagogisch gezien voor- en nadelen; je moet de lesstof aanpassen en je moet als leerkracht creatieve oplossingen bedenken. Zo wordt er in klassen in de lesstof gedifferentieerd naar leerjaar, instructie en oefenstof in de taal- en rekenperiode. De periodes worden gezamenlijk aangeboden met verschillende accenten per leerjaar. Dit vraagt van de leerkracht goede voorbereiding in differentiatie. Het combineren van de klassen heeft ook voordelen, doordat de grotere klas meer niveauverschillen kent, wat het sociale proces en het leerproces ten goede komt. Want er wordt er een groter beroep gedaan op de zelfwerkzaamheid van de kinderen en een grotere samenwerking onderling. De ervaring leert dat in de combinatieklassen de resultaten goed zijn.

Op De Esch wordt elk jaar opnieuw bekeken wat de beste leerkrachtbezetting voor de klassen is, daarbij is continuïteit voor de kinderen en de kwaliteit en ervaring van de leerkracht een belangrijk uitgangspunt.

Er is een protocol omgang combinatieklassen opgesteld om te borgen dat alle leerlingen alle vrijeschool ontwikkel- en vertelstof aangeboden krijgen.

Ook werken we met een protocol Zelfstandige Leerling om de zelfstandigheid schoolbreed en planmatig te realiseren.

De eerste klas

In de eerste klas vormen de sprookjes het voedende element voor de 6- en 7-jarigen. De sprookjes vormen de basis van waaruit nu ook echt aan leren kan worden begonnen. Het leren spellen en lezen wordt aangeboden met de methodiek van ZLKLS Zo Leer je Kinderen Lezen en Spellens (www.zoleerjekinderenlezenenspellen.nl) De eerste getallen worden aangeleerd waarna de vier hoofdbewerkingen, optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen, aanschouwelijk en beleefbaar gemaakt worden met materiaal door bewegen, en ook wel verweven in verhaaltjes. Grondmotief is het aanleren van goede gewoonten. Door de verhalende, ritmische opbouw van de dag, neemt het nog nabootsende kind dit alles in zich op en vormt het een basis van zekerheid voor de rest van het schoolleven.

De eerste klas staat verder in het teken van groepsvorming. Bijvoorbeeld door kringspelen wordt het sociale aspect in de klas geoefend, waardoor zich een hechte groep vormt.

De leerstof is voornamelijk: rekenen, taal en heemkunde, naast de verschillende vaklessen (zie verderop).

Oefenuur.

Nadat de eerste beginselen van het lezen zijn aangeleerd, gaan de kinderen individueel of in groepen lezen. Bij dit niveaulezen wordt soms ouderhulp gevraagd of het samen lezen met oudere kinderen. Er zijn per week schoolbreed negen leesmomenten.

Ook bij spelling en rekenen hebben de kinderen werk, dat na instructie op het eigen niveau gemaakt kan worden.

De klassen 1 t/m 6 werken met een dagelijks oefenuur voor taal en rekenen.

De tweede klas

In de tweede klas gaan we vanuit de sprookjeswereld over naar de dierenfabels en de heiligenlegenden. De dierenfabels dienen als spiegeling van de karakteristieke en/of eenzijdige eigenschappen; heiligenlegenden laten zien hoe de mens dit alles kan overwinnen. De leerstof van de eerste klas wordt verder voortgezet en uitgebreid.

Bij het schrijven wordt met het aan elkaar schrijven begonnen. Met het rekenen worden de vier hoofdbewerkingen met grotere getallen veelvuldig al stampend, klappend en lopend

geoefend. Ook de goede gewoonten worden verder ontwikkeld, nu het kind nog steeds in de nabootsingleeftijd is.

Leerstofstof: rekenen, taal en heemkunde, naast de verschillende vaklessen.

De derde klas

Voor het laatst beleeft het kind als vanzelfsprekend de autoriteit. Voor het laatst is het in de nabootsingleeftijd en ziet het de wereld 'met een gouden randje'. Tussen het 9e en 10e jaar opent het kind ineens de ogen voor de werkelijke wereld. Als vertelstof zien we het Oude Testament, waar het autoriteitsvraagstuk centraal staat. Naast het doorgaan met de leerstof van de vorige klassen richten de kinderen nu de ogen meer op de werkelijke wereld: door bijvoorbeeld de ambachten die de leerkracht behandelt. Naast het hoofdrekenen komt het eerste cijferwerk aan de orde. De kinderen maken vanaf de derde klas individueel werk, na instructie op eigen niveau, voor taal en rekenen tijdens het dagelijkse oefenuur. Dit is oefenstof

Leerstof: rekenen, taal, heemkunde en ambachten. Bijvoorbeeld: van graan tot brood of beroepen in de huizenbouw, naast de verschillende vaklessen.

De vierde klas

Het kind van 10 jaar voelt zich alleen op de wereld. De nabootsingperiode is voorgoed voorbij; nu moet het kind echt alles zelf doen. Dit alles spiegelt zich in de vertelstof: de Noors-Germaanse mythologie (de Edda).

Bij het rekenen wordt ook een spiegel opgehouden: de breuken doen hun intrede op het moment dat de "schone, ware" wereld in stukjes lijkt te breken. Bovendien worden de maten en gewichten geleerd. Bij de taallessen zien we hetzelfde gebeuren; de grammatica doet haar intrede, ieder woord behoort tot een woordsoort en we starten met het benoemen van zinsdelen.

De blik wordt nu ook gericht op de mens, als vanuit de mens gezien de dierenwereld behandeld wordt. De plaats waar het kind zelf woont, leeft en werkt, is uitgangspunt voor de aardrijkskundelessen. Vanuit thuis of school wordt de omliggende wijk, plaats, streek bestudeerd om uiteindelijk een blik op Nederland te werpen.

Bij kennisverwerving maken we ook van de computer gebruik.

Leerstof: rekenen, taal, aardrijkskunde, geschiedenis en dierkunde, naast de verschillende vaklessen.

De vijfde klas

Na de stormachtige periode van de vierde klas, waarbij het kind vaak uit zijn evenwicht is geraakt, wordt het nu harmonieuzer. Door de begripsmatige benadering van de wereld is het kind zich zekerder gaan voelen. Er is plaats voor gevoel voor schoonheid en harmonie. De vertelstof is de Griekse mythologie, weer een spiegeling van de ontwikkelingsfase van het kind. Vanuit de binnenwereld is er nu oog voor de buitenwereld. Het leerplan biedt hierin ontwikkelingsmogelijkheden. De aardrijkskunde wordt mondiaal, omdat de weg van een product ons overal brengt en de grootste samenhangen zichtbaar maakt (economische aardrijkskunde). Voor het eerst is er geschiedenis, welke ons duizenden jaren terugvoert naar de cultuurperiodes van India, Egypte, Babylonië en Griekenland. In de biologie wordt de overgang gemaakt van dier- naar plantkunde, waarbij de plant met haar wetmatigheden en verschijningsvormen besproken wordt.

Ook in de vijfde klas gebruiken de kinderen de computer.

Leerstof: rekenen, taal, (economische) aardrijkskunde, plantkunde en geschiedenis naast de verschillende vaklessen.

De zesde klas

Vertelstof en geschiedenis kwamen samen aan het einde van de vijfde klas en mengen zich nu ook weer (Romeinse heldensagen en ridderverhalen). Na het doorleven van de scheiding van de eigen binnenwereld en buitenwereld (in klas 3 en 4) richt het kind zich steeds meer op de buitenwereld. Het wil nu exact weten hoe alles in elkaar zit. Geologie wordt behandeld in samenhang met de aardrijkskunde (graniet- en kalkgebergten). Natuurkundige

verschijnselen als magnetisme, warmte, elektriciteit, akoestiek en optica zijn aanleiding tot praktisch onderzoek. Meet- en wiskunde doen hun intrede. Om een constructie te maken met alleen passer, liniaal en potlood moet je heel precies de regels kennen, die voortkomen uit praktisch denken.

Bij kennisverwerving wordt ook in deze klas van de computer gebruik gemaakt.

Leerstof: taal, rekenen, meetkunde, wiskunde, aardrijkskunde, mineralogie, natuurkunde en geschiedenis, naast de verschillende vaklessen.

De vaklessen

Muziek

Tijdens de gehele schooltijd speelt muziek een belangrijke rol in ons onderwijs. In de kleuterklas vormen liedjes een groot deel van de gezamenlijke momenten en zingt de leerkracht vaak wat anders gesproken zou worden.

In alle klassen wordt er iedere dag gezongen en met behulp van spelletjes en beweging ritme en maat geoefend. We nemen deel aan de lessen Algemene Muzikale Vorming van muziekschool Boogie Woogie .

Vanaf de eerste klas leren de kinderen blokfluit spelen. Eerst op een pentatonische fluit en later op de gewone gangbare sopraanfluit. Vanaf de vierde klas wordt er canon gezongen. Wanneer de kinderen, na klas 6, de school verlaten, hebben zij ervaring opgedaan met meerstemmig zingen, fluiten en noten lezen.

Kunstzinnige vorming

Het gehele onderwijs is doordrongen van expressieactiviteiten, juist ook bij de cognitieve vakken. Kunstzinnige activiteiten spreken het kind met name in zijn gevoel aan en betrekken het kind hierin met plezier en afwisseling.

In aparte vaklessen worden tekenen, schilderen, vormtekenen, toneelspel, boetseren, knutselen, muziek en handvaardigheid behandeld. Zij hebben allemaal een vaste plaats in het rooster van de verschillende klassen.

Bewegingsonderwijs

Het onderwijs in de vrijeschool kenmerkt zich letterlijk door dagelijks bewegen en figuurlijk door een grote bewegelijkheid. Kinderen leren makkelijker door dingen te doen. Zo kun je bijvoorbeeld de tafels van vermenigvuldiging uit je hoofd leren, maar je kunt ze ook leren met bewegen, door ze te klappen en te stampen bijvoorbeeld. Zinvol bewegen ondersteunt het leren. Daarom worden alle lessen ondersteund door bewegen.

Vanaf de derde klas verschijnt het vak gymnastiek op het rooster. In de gymnastieklessen wordt de nadruk gelegd op het lichamelijke. Het gaat vooral om een goede houding, om de juiste ontwikkeling van de spieren en dergelijke. Dat dit ook ziel en geest ten goede komt, is al een oude wijsheid: "Een gezonde geest in een gezond lichaam".

De vakleerkracht geeft de gymnastieklessen in het gymlokaal naast de school. Dit vak wordt eens per week gegeven.

Handvaardigheid

Door zinvol met de handen bezig te zijn vanaf jonge leeftijd worden de concentratie en het ruimtelijk voorstellingsvermogen bevorderd en wordt er ingespeeld op de ontwikkeling van eerbied krachten en sociale vermogens. Bovendien wordt het beweeglijk en creatief denken gestimuleerd.

Scholing van de wil (doorzettingsvermogen) wordt gestimuleerd door het leren uitdrukken van een idee in verschillende materialen. Bij handwerken in stoffen en kleurenkeuze van de materialen, bij handenarbeid door het gebruik van verschillende technieken en materialen als papier, hout, karton, bijenwas, klei enzovoort.

Van grote waarde zijn de concentratie, de inspanning en volharding die de kinderen oefenen bij het maken van de werkstukken.

Bij handwerken wordt aandacht besteed aan het breien, haken, borduren, naaien en viltten.

Bij houtbewerking (vanaf klas 5) wordt aandacht besteed aan het verkennen van hout, gereedschappen en ambachten door middel van eenvoudig timmer-, zaag-, rasp- snijwerk.

Vreemde talen

Vanaf de eerste klas krijgen de kinderen wekelijks Engels. Deze lessen worden door de klassenleerkracht gegeven.

De eerste jaren leren de kinderen in liedjes, spelletjes en gedichtjes de vreemde taal spelenderwijs kennen. Wanneer er op deze manier een zekere mate van vertrouwdheid met de taal is ontstaan, wordt er vanaf de vierde klas ook geschreven en gelezen. Op deze manier gaat dus net als bij de moedertaal het spreken vooraf aan het schrijven en lezen.

Burgerschap en sociale vaardigheden

De basisschool is de oefenplaats voor deelname aan onze maatschappij later. Ook is sociale veiligheid een voorwaarde voor kinderen om in ontwikkeling te komen.

Daarom schenken wij veel aandacht aan het leren van sociale competenties. Hoe geef je ruimte aan elkaars anders zijn, voelen en denken. Het groepsgebeuren van een klas is de maatschappij in het klein, waar iedereen in zijn eigenheid zijn mag en moet kunnen zijn. Juist de onderlinge verschillen en de mogelijke conflicten zijn het lesmateriaal in het sociale. Leren spreken over je gevoel, omgaan met grenzen van jezelf en de ander en zelfstandig hierin leren handelen, zijn te oefenen vaardigheden. Dit kan in spel en oefeningen uit bijv. de Regenboogmap, door klassengesprekjes, het uitdelen van kwaliteiten kaartjes aan elkaar of door groepsprojecten waarin de leerlingen samen werken. Zo leren ze elkaars verschillen te waarderen. In alle klassen wordt hier leeftijdseigen speciale aandacht aan geschonken. Op klassenouderoverleg en leerlingoverleg wordt altijd gekeken naar het klimaat in de klas en op school. Wordt er niemand buiten gesloten en speelt niemand de baas? Is dat het geval, dan gaan de leerlingen dit zelf bespreken en oplossen. Zo leren ze al vroeg dat we samen verantwoordelijk zijn voor het geheel en dat je er zelf altijd iets aan kunt doen. We hebben een protocol Zelfstandige Leerling en een protocol Sociale vaardigheid en burgerschap waarin we een doorgaande leerlijn opgezet hebben van kleuterklas t/m klas 6. Deze protocollen worden 4 x per jaar geagendeerd, geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

ICT en Sociale Media

Wij kiezen op De Esch voor een beperkt gebruik van de computer, aangepast aan de ontwikkelingsfase van het kind. In klas 5-6 en klas 3-4 staan twee computers, verder heeft de school vier notebooks die flexibel in de klas ingezet kunnen worden.

We hebben een intern netwerk waarop enkele oefenprogramma's voor taal en rekenen staan. De computer vooral ingezet als informatiebron, bij bijv. het thema onderwijs van de periodes en werkstukjes. Vanaf klas 2 wordt hij gebruikt voor oefen werk.

De laatste jaren is het gebruik van de sociale media ook onder lagere-school-kinderen sterk toegenomen. In klas 5-6 wordt bij de lessen rondom sociale vaardigheid specifiek aandacht besteed aan omgang en betekenis van de huidige sociale media. Ook op de twee ouderavonden van die klas is dit een onderwerp om aandacht aan te besteden, omdat het gebruik weliswaar thuis plaats vindt, maar ook op school een rol speelt, en in het sociale leven invloed heeft. Wij vragen van ouders om het computergebruik altijd te begeleiden. De school geeft hierover advies ten aanzien van omgangsrichtlijnen.

Wij werken met een protocol Mediapedagogiek.

3 Kwaliteitsontwikkeling en borging

Wij bevorderen de kwaliteit van ons onderwijs door de volgende afspraken toe te passen.

- Voor rekenen volgen we de richtlijn van de rekenmethode Rekenrijk, geven instructie met vrijeschool elementen als bewegen en de drieslag (wat lees ik, wat moet ik doen en heb ik het goed gedaan) en het handelingsmodel: concreet, schematisch, visueel en mentaal
- Voor taal volgen we Volglijn, ontwikkeld door de Begeleidingsdienst voor vrijescholen: het maken van taalperiodes met doelen, toetsen en systematische evaluaties, met het periode-evaluatiedocument
- Voor vrijeschool periodes volgen we de bakens en ijkpunten uit: 'Ik zie rond in de wereld'
- Taal lees en spelmethodiek ZLKLS (Zo Leer je Kinderen Lezen en Spellen) met de methode STAAL + het groepsplan
- Versterking van de zorgstructuur en preventieve leerlingenzorg is schoolbreed, vooral rondom de klassen neergezet
- Eenzelfde klassenmanagement en het toepassen het Interactieve Gedifferentieerde Directe Instructie model IGDI, geven zo maatwerk in differentiëren naar gepast onderwijs voor elke leerling
- We werken met Groepsoverzichten en Groepsplannen op de domeinen taal en rekenen. Hierin worden de verschillende instructiegroepen benoemd, hun onderwijsbehoeften en de gewenste vaardigheidsgroei met smart geformuleerde doelen. Na de halfjaarlijkse cito toets maken we nieuwe groepsplannen. Tussentijds passen we aan indien gewenst, in het zorgoverleg
- We werken met een protocol Versnelde ontwikkeling, hanteren signaleringslijsten hiervoor. We passen indien nodig compacting en verrijking toe in alle klassen. We leggen hier een link naar techniek en de bètakant. We werken met portfolio.
- Rust en orde, schoolregels, omgangsregels en het toepassen van consequent leraargedrag in het toepassen
- Een plan combinatieklassen en uitwerking naar kerndoelen volgens "Ik zie rond in de wereld" (de vertaalslag van ons vrijeschool leerplan in kerndoelen)
- Periode-omschrijvingen (met smart geformuleerde doelen) op hetzelfde format, met toetsing en evaluatie
- Het digitale LVS van Parnassys, ook voor groepsplannen en oudergesprekken
- Jaarindeling voor zorgoverleg, toetsanalyses en interventies waar nodig
- Een kwaliteitsmanagementsysteem, houden audits en passen verbeteringen toe
- ZIEN als sociaal-emotioneel volgsysteem voor individuele leerlingen en groepsoverzichten. Interventies halen we na analyse uit de Regenboogmap
- Indien nodig werken wij met een Eigen Leerlijn in format OPP, waaraan smart geformuleerde tussendoelen gekoppeld zijn
- Een schoolbreed opgestelde doorgaande leerlijn om de zelfstandigheid en het bewustzijn voor de eigen leerweg te vergroten
- Een schoolbreed plan ter versterking van de sociale vaardigheden. Wij stimuleren respectvol omgaan met medemens, natuur en materiaal in de verschillende ontwikkelingsfasen

Schoolontwikkelpunten 2017-2018

Versterken vrijeschool onderwijs

Werken vanuit samenhang en verbinding tussen alle vakken en perioden is de basis van het vrijeschool onderwijs. Afgelopen jaren lag de nadruk op versterken opbrengsten op cognitief gebied. Dit jaar willen we ook de focus leggen op spelend leren bij de kleuters in een rijke leeromgeving. En ontdekkend leren in samenhang bij klas 1 t/m 6.

Samenhang tussen alle kunstvakken en de periode inhoud. Extra aandacht voor de mannelijke kant en versnellers in wisselende werkvormen, waarin alle talenten aan bod komen.

Komend jaar uitbreiden naar alle periode voorbereidingen en de verwerking in verschillende schrijf werkvormen (toepassen cursus Bevlogen schrijven).

Mediapedagogiek

Vorig schooljaar hebben we een protocol Mediapedagogiek opgesteld. Daar willen we komend jaar meer invulling in de praktijk aan geven. Een periode Mediawijsheid in klas 5-6, met nadruk op omgang sociale media (indien dit speelt ook in klas 3-4).

Protocol op nieuw op inhoud en haalbaarheid bekijken en tijdsplan op nieuw inplannen. Punten voor komend jaar uitvoeren.

Muziek

Komend jaar willen we meer aandacht en prioritering geven aan muziek. Leren aan en van elkaar toepassen in de teamvergadering.

Naast dagelijks zingen, ook gebruik maken van instrumentjes.

Elke week een nieuw lied aanleren en repertoire uitbreiden.

Een koor met de leerlingen uit klas 3 t/m 6.

Klas 2-3 krijgen algemene muzikale vorming vanuit de muziekschool.

Muziek of dans als thema voor de projectweek en of schoolvoorstelling.

Eigen leerweg

Het wekken en leeftijdseigen aanspreken van de 'Eigen leerweg' bij de leerling is onderdeel van onze visie. Het ontwikkelen van de hele persoonlijkheid en het vermogen deze later ook in de wereld neer te zetten. Onder delen van de aanpak zijn beschreven in de protocollen Zelfstandige leerling en Sociale vaardigheden en burgerschap.

Dit jaar doelgericht werken met het betrekken van de leerling op zijn eigen leerweg, d.m.v. kindgesprekken (met formulier) en vullen portfolio (wat is waardig/echt een ontwikkelingsstap en laden we op). Het schrijven van de getuigschriften in klas 6 gericht aan de leerling (daarvoor aan de ouder).

"In de vrije school is de leerstof geen doel, maar middel tot ontwikkeling."

Zorg voor de leerling is de verantwoordelijkheid van de klassenleerkracht, die zoveel mogelijk probeert in te spelen op de verschillen tussen kinderen en daar al bij de instructie rekening mee houdt. Waar nodig wordt er binnen de klas extra instructie gegeven aan kinderen die dat nodig hebben. Ook bij de verwerking houdt de klassenleerkracht rekening met de individuele mogelijkheden van de kinderen. Alle extra hulp die er in de school geboden wordt is opgezet ter versterking van het klassenniveau.

Om de ontwikkeling van elke leerling goed te volgen hanteren wij een leerlingvolgsysteem. De leerkrachten volgen de ontwikkeling van de leerlingen en maken notities van vorderingen in het periodeonderwijs, de oefeningen en de vaklessen. Eventuele hiaten in de ontwikkeling kunnen zo vroegtijdig ontdekt worden en het leerlingvolgsysteem geeft ons de gelegenheid hiermee op tijd aan het werk te gaan.

Instructie model

Niet elk kind leert even snel, en op dezelfde manier. We hanteren daarom een instructiemodel dat met die individuele verschillen rekening houdt, het zgn. Interactieve Gedifferentieerde Directe Instructiemodel. Voor de cognitieve vakken taal en rekenen maken we groepsplannen waarbij de klassen in deze drie instructieniveaus verdeeld worden. Een korte introductie voor versnellers en kinderen die hier voldoende aan hebben, een basisinstructie met inoefening voor de basisgroep en verlengde instructie voor de leerlingen die meer uitleg en begeleiding nodig hebben. Voor elk niveau is er gepast oefenmateriaal. Daarnaast letten we er op dat we bij de instructie werken met vier voorkeurssystemen van kennisoverdracht: auditief, visueel, kinesthetisch (met gevoel voor beweging) en denkmatig. Zo betrekken we de kennis die al bij de leerlingen aanwezig is en zorgen we dat we voor elk kind aan zijn leerstrategie tegemoet komen. De leraren zijn geschoold in Handelings Gericht Werken. Dat wil zeggen, zij kunnen de onderwijsbehoeften van het kind onderzoeken en passen hun leraargedrag hierop aan.

Leerlingvolgsysteem

De leerkracht volgt nauwgezet de vorderingen die het kind op zijn ontwikkelingsweg maakt. De resultaten hiervan worden bijgehouden in het leerlingvolgsysteem. Het leerlingvolgsysteem is bedoeld om de ontwikkeling van een leerling vast te leggen en zo te kunnen volgen. De cito-halfjaarlijkse toetsen, die daarvoor gebruikt worden, geven daarbij een beeld van de cognitieve ontwikkeling van het kind. Het helpt de leerkracht eventuele problemen tijdig te signaleren en (vroeg)tijdig gerichte hulp te bieden.

Op sociaal-emotioneel gebied gebruiken we ZIEN, waarop de individuele kinderen gevolgd worden en er ook een klassenbeeld ontstaat. Ieder half jaar worden de signaallijsten ingevuld en geanalyseerd, hieruit worden interventies toegepast op individueel of op klassenniveau. Voor de interventies gebruiken we de Regenboogmap (dit is een map met oefeningen op sociaal-emotioneel gebied van de Begeleidingsdienst voor vrijescholen). Van ieder kind wordt een dossier bijgehouden. Dit dossier bevat alle belangrijke gegevens over uw kind in relatie tot het onderwijs. Iedere ouder heeft het recht om het dossier van het eigen kind in te zien. De dossiers worden zorgvuldig beheerd door de intern begeleider.

Toetsen

Om een kind goed in zijn cognitieve ontwikkeling te kunnen volgen, wordt twee keer per jaar op lezen, taal en rekenen getoetst. De toetsen worden afgenomen door de klassenleerkracht of de intern begeleider.

Vanaf klas 1 worden de leervorderingen van de kinderen bijgehouden op het gebied van het technisch lezen, spelling en het rekenen. Dit gebeurt met methode-onafhankelijke, landelijk genormeerde cito-toetsen. Er zijn twee toetsmomenten per jaar.

Bovendien worden vanaf klas 3 de leervorderingen van de kinderen eenmaal per jaar op het gebied van begrijpend lezen getoetst. Ook hiervoor worden landelijk genormeerde cito-toetsen gebruikt.

De intern begeleider bespreekt met de klassenleerkracht de resultaten en koppelt daarna terug naar de pedagogische vergadering, waar collega's elkaar met raad en daad terzijde staan.

De leerkracht bespreekt de vorderingen in het oudergesprek.

Kinderen, die om welke reden dan ook opvallen, worden in het zorgteam en/of in de pedagogische vergadering nader besproken.

Leerlingvolgsysteem kleuters

In de kleuterklas volgt men de ontwikkeling door waarnemingen m.b.v. observatielijsten. Dit ziet toe op de ontwikkeling van de algemene leervoorwaarden op motorisch en zintuiglijk gebied en op de sociale en verdere ontwikkeling van het kind. Het geeft ook aan wanneer een kind toe is aan de stap naar klas 1.

In de eerste klas begint een andere ontwikkelingsfase van het kind en de observatielijsten geven aan of het kind hier aan toe is. Het is een speels onderzoek dat de leerkracht afneemt in februari tot mei. De uitslag wordt met de interne begeleider besproken. Bij twijfel volgt er een gesprek met ouders en eventueel een tweede onderzoek. Bij twijfel beslist de directeur of het kind naar de eerste klas kan.

Zorgprocedure

De leerkracht bespreekt het kind met de interne begeleider en/of het team. Er wordt een begeleidingslijn uitgezet in een individueel plan dan wel in het groepsplan.

De begeleiding kan bestaan uit:

- extra zorg in de klas, eventueel met een handelingsplan of een eigen leerlijn;
- nader onderzoek en hulp van de interne begeleider
- nader onderzoek van externe deskundigen van St Brevoordt
- eventuele therapieën buiten de school.

Het handelingsplan wordt steeds in periodes van 6 tot 8 weken gegeven. Indien noodzakelijk, na evaluatie, kan deze met een tweede periode verlengd worden.

Na afloop van onderzoek en/of begeleiding volgt er een evaluatie met de leerkracht en intern begeleider en een advies voor het vervolg.

De afspraken komen in het zorgdossier en worden met ouders besproken.

Als er specifieke hulpverlening nodig blijkt te zijn, wordt er contact gelegd met de externe begeleider van St Brevoordt. Deze kan eventueel nader onderzoek doen en adviezen geven voor verdere begeleiding.

Pas al wij handelingsverleggen zijn en niet kunnen voldoen aan de onderwijsbehoefte van het kind, na overleg met ouders, kan er verwezen worden naar een andere vorm van onderwijs.

Eigen leerlijn en passend onderwijs

De school werkt met een protocol Eigen Leerlijn. Dat gaat als volgt.

Naar aanleiding van de halfjaarlijkse toetsen kunnen we de vorderingen van de leerlingen indelen op een schaal van I tot V. Scoort uw kind gedurende meerdere halfjaarlijkse toetsen lager dan het gemiddelde: IV of V, dan spreken we in de vaktaal dus van een leerachterstand, uitgedrukt in DLE's (didactische leer eenheid, men rekent met 10 per schooljaar) = zoveel maanden leerachterstand. Is deze situatie van toepassing, dan kan, na nader onderzoek blijken dat het voor uw kind nodig is een eigen leerlijn op te stellen. Met ons digitale volgsysteem kunnen we een reële eindprognose maken, vanuit de lijn die ontstaat door de toetsscores. Zodra een leerling een leerachterstand van een jaar heeft, is de gewone lesstof behorende bij het leerjaar voor hem of haar te hoog gegrepen. Zij krijgen op dit onderdeel een eigen leerlijn, gebaseerd op de eindprognose en reëel gesteld op hun verdere ontwikkeling. Dit wordt beschreven in een individueel handelplan. Dit is leerstof die past bij de vermogens van het kind, zodat instructie en oefenen op eigen niveau plaats kan vinden. Zo kunnen ook deze leerlingen zich verder ontwikkelen in hun eigen tempo en met een lager, passend eindniveau. Dit kan zijn op het gebied van rekenen, taalspelling, lezen of begrijpend lezen. Het kind doet met alle andere vakken gewoon met de klas mee. Een eigen leerlijn wordt vanaf klas 4 ingezet.

Mogelijke vergoeding dyslexie

Kinden met ernstige enkelvoudige dyslexie kunnen in aanmerking komen voor vergoeding van de behandeling van dyslexie door de zorgverzekering. Ook het diagnostisch onderzoek kan worden vergoed. Voorwaarde hiervoor is dat de school een intensief voortraject heeft gevolgd. Waarin deskundige hulp is gegeven aan het kind, dat er intensief is geoefend en dit moet tevens schriftelijk aangetoond worden. Wanneer er ondanks deze extra zorg een ernstige achterstand blijft bestaan kan de leerling in aanmerking komen voor vergoeding van een psychodiagnostisch onderzoek naar dyslexie. Blijkt dat er sprake is van ernstige enkelvoudige dyslexie, dan wordt ook de behandeling vergoed. De school werkt hierin samen met diensten, die zowel de diagnose als de behandeling kan uitvoeren. Ouders

vragen een dyslexieonderzoek aan bij de gemeente waarin zij wonen. De procedure is bij de intern begeleider bekend en zij zal u in dit traject begeleiden.

Kinderbespreking

De kinderbeprekingen vormen binnen De Esch een belangrijk middel om de kinderen te volgen. De kinderbepreking gebeurt in de team vergadering, waar in principe alle leerkrachten, intern begeleider en directeur aan deelnemen.

Tijdens de kinderbepreking wordt een zo volledig mogelijk beeld geschetst van het kind. Het doel is om tot pedagogische, didactische of andere maatregelen en adviezen te komen, die het kind verder kunnen helpen in zijn ontwikkeling.

Ouders worden vooraf ingelicht en nadien geïnformeerd over de uitkomst van de kinderbepreking. Ook worden ouders gevraagd hun beeld van het kind kort op papier te zetten. De kinderbeprekingen zijn een belangrijk instrument in het waarnemen van kinderen en kunnen ons inzicht in de ontwikkeling en de juiste aanpak van het kind vergroten.

Klassenbespreking

Twee keer per jaar worden de klassen uitgebreid besproken in de team vergadering. Het gaat er hierbij om een zo compleet mogelijk beeld te geven van de klas als geheel. De leerkrachten krijgen zo zicht op het functioneren van de klas op cognitief, sociaal-emotioneel, kunstzinnig en motorisch gebied. Ook de specifieke fenomenen van een klas en de verhouding tot de leerkrachten worden besproken, waarna men kan adviseren wat een klas nodig heeft.

Getuigschriften

Aan het eind van het schooljaar krijgen de oudste kleuters en de kinderen van klas 1 t/m 6 een getuigschrift. Dit getuigschrift is een geschreven verslag over de ontwikkeling van het kind gedurende het afgelopen schooljaar. Er staan geen cijfers in. Wel beschrijft de leerkracht nauwkeurig wat het kind het afgelopen jaar geleerd heeft en waar nog eventuele hiaten zitten. In het getuigschrift wordt zowel de ontwikkeling van het denken, als het voelen en het willen beschreven. Bijgevoegd wordt een overzicht van de toetsresultaten van het kind. Dit gedeelte van het getuigschrift is nadrukkelijk voor de **ouders** bestemd. Voor de kinderen zelf is er een apart getuigschrift. Hierin geeft de leerkracht een beeld (verwerkt in een spreuk) aan het kind mee, waaraan het zich verder kan ontwikkelen. Deze spreuk wordt één keer per week op school opgezegd. Wij vragen van ouders de spreuk in de zomervakantie met hun kind te leren.

Resultaten van het onderwijs

Schoolkeuze voortgezet onderwijs

In de zesde klas kijken klassenleerkracht en de interne begeleider samen met de ouders in de loop van het schooljaar naar de schoolkeuze van de leerling na het verlaten van onze school.

De klassenleerkracht heeft zich natuurlijk een beeld gevormd over de leerling. Hoe heeft het kind zich in de loop van de hele schoolperiode als persoon ontwikkeld? Hoe is de ontwikkeling geweest op het gebied van kennis en vaardigheden? De Esch volgde de cognitieve, sociale en creatieve ontwikkeling van de leerlingen immers nauwgezet. De voortgang werd bijgehouden in ons leerlingvolgsysteem.

De resultaten die onze leerlingen de afgelopen jaren hebben behaald zijn goed. Deze resultaten hebben tot nu toe altijd op het niveau gelegen dat van een school met onze leerlingpopulatie verwacht mag worden. De uitstroom van onze leerlingen na de 6e klas ziet er als volgt uit:

Doorstroom van De Esch

Schoolsoort	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PRO	8%					
VMBO	46%	22,2%		22,2 %		9%
VMBO-T/MAVO	8%	22,2%	57,1%	11,1 %	28,5	27%
MAVO/HAVO						9%
HAVO	38%	55,6%	28,6%	11,1 %	35,7	18%
HAVO/VWO				44,4 %	21,4	18%
VWO			14,3%	11,1 %	14,3	18%

Eindtoets		Landelijk gemiddelde
2015	536,3	534,8
2016	536,6	534,5
2017	532,4	535,1

Het Samenwerkingsverband (SWV) Oost Achterhoek en Passend Onderwijs

Met ingang van 1 augustus 2014 is de wet Passend Onderwijs operationeel.

Passend Onderwijs is bedoeld om de kwaliteit van het onderwijs te versterken en om te voorkomen dat kinderen thuiszitten in plaats van naar school te gaan. Elk kind heeft immers recht op kwalitatief goed onderwijs!

Passend Onderwijs wordt vorm gegeven vanuit samenwerking tussen scholen en schoolbesturen. Daarvoor zijn in Nederland 75 samenwerkingsverbanden ingericht. Onze school participeert in het Samenwerkingsverband Oost Achterhoek. In dat samenwerkingsverband werken alle scholen binnen de gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk met elkaar samen.

Het samenwerkingsverband kent twee hoofddoelen:

- we willen voor zo veel mogelijk kinderen een onderwijsplek zo thuis nabij mogelijk
- alle kinderen die recht op onderwijs hebben moeten ook een plek in het onderwijs krijgen.

Onderliggend onder deze doelen is het principe dat mensen met beperkingen recht hebben op integratie in de samenleving. Steeds meer kinderen die voorheen naar scholen voor speciaal onderwijs werden verwezen, gaan naar reguliere basisscholen. Lukt het niet om kinderen met meer complexe vraagstellingen op een basisschool te plaatsen, dan wordt gekeken of de speciale scholen voor basisonderwijs het gevraagde onderwijsaanbod kunnen bieden. Als ook dat aanbod niet passend te maken is, kijken we naar het aanbod van het speciaal onderwijs.

De basisondersteuning

Passend Onderwijs vraagt om de definiëring van de basisondersteuning op de scholen. De basisondersteuning is het kwaliteitsniveau van de ondersteuning dat elke school minimaal aan een leerling kan bieden. Het beschrijft de standaarden op een aantal gebieden:

- de ondersteuningsstructuur;
- het pedagogisch klimaat;
- de wijze waarop met verschillen wordt omgegaan;
- de hoeveelheid extra aandacht en tijd;
- welke (extra) onderwijsmaterialen beschikbaar zijn;
- hoe de omgeving ingericht is;
- de beschikbaarheid van expertise;
- hoe de samenwerking met externen georganiseerd is.

De beschrijving van de basisondersteuning is voor alle scholen binnen het samenwerkingsverband gelijk. U vindt de beschrijving van de basisondersteuning op de website van het S.W.V. Oost Achterhoek.

Passend onderwijs ontwikkelt zich voor een belangrijk deel op de basisscholen en dus ook op onze school.

We hebben een schoolprofiel gemaakt (dat in het kopje hieronder staat), waarin staat beschreven wat we aan kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte kunnen bieden. Dat profiel wordt elk jaar bijgesteld, want we zijn bezig om de kennis en vaardigheden van onze leerkrachten continu te verhogen.

Om de extra ondersteuning voor kinderen die daarom vragen goed in te richten, gebruiken we in school een stappenplan van zorg, de *Zorgroute*. Ook dat vindt u op onze site.

Binnen de stappen van de zorgroute kunnen we een beroep doen op deskundigheid van externe medewerkers en kunnen onderwijsbegeleiders, orthopedagogen, jeugdverpleegkundigen gevraagd worden aan te sluiten bij besprekingen rond kinderen. Daarnaast is onze school aangesloten op het OndersteuningsTeam Jeugd en Gezin. Vanuit dat team hebben we een vaste contactpersoon die heel gemakkelijk vragen die leven binnen het gezin op kan pakken en helpen oplossen.

Voor het inzetten van *extra* ondersteuning (dat is alle ondersteuning die niet beschreven is in het document basisondersteuning) is het opstellen van een *ontwikkelingsperspectief* wettelijk verplicht en een bespreking in het zorgteam een voorwaarde.

De school stelt in geval van extra ondersteuning een ontwikkelingsperspectief (OP) op en legt dit voor akkoord voor aan de ouders. In het ontwikkelingsperspectief is voor een leerling in het regulier onderwijs in ieder geval opgenomen:

- de belemmerende en bevorderende factoren die van invloed zijn op het onderwijsproces;
- het te verwachten uitstroomniveau per vakgebied van de leerling en een onderbouwing daarvan;
- de afwijkingen van het reguliere onderwijsprogramma en de te bieden begeleiding en ondersteuning.

Op basis van minimaal 3 meetmomenten en (daar waar gewenst) een intelligentieonderzoek kan een betrouwbare voorspelling gedaan worden voor het ontwikkelingsperspectief. De consultatie van een orthopedagoog of extern begeleider is hierbij gewenst. Bijstelling van het Ontwikkelingsperspectief dient in overleg met ouders, leerling (indien mogelijk), orthopedagoog, leerkracht, internbegeleider en directeur plaats te vinden. Het kader van het werken met een ontwikkelingsperspectief kunt u vinden op de site van het s.w.v. Oost Achterhoek.

Als school hebben we zorgplicht...

Eén van de nieuwe aspecten binnen het onderwijs is dat het schoolbestuur/ de school zorgplicht heeft. Dit houdt in dat scholen ervoor moeten zorgen dat iedere leerling een passende onderwijsplek krijgt. Als de school de leerling niet de extra ondersteuning kan bieden die hij nodig heeft, is het verplicht om in overleg met de ouders een passend aanbod op een andere school te bieden. Voor ouders betekent zorgplicht, dat ze hun zoon of dochter maar één keer hoeven aan te melden op een school. De onderwijsprofessionals gaan dan samen met de ouders op zoek naar de passend onderwijsplek.

Passende ondersteuning overstijgt bij een aantal kinderen (en ouders) het schooldomein. De school zorgt met de gemeenten en zorginstellingen voor een integrale aanpak. Dit houdt in dat er gesignaleerd wordt of er extra ondersteuning in de leefomgeving van het kind noodzakelijk is

De wet Passend Onderwijs regelt de toelating tot het onderwijs in een beschreven procedure. Ons protocol voor de toelating hebben we overgenomen van het samenwerkingsverband Oost Achterhoek. U vindt het toelatingsprotocol op onze website onder ..... Het protocol staat ook op de website van het s.w.v. Oost Achterhoek.

Wat doet het samenwerkingsverband?

Het samenwerkingsverband Oost Achterhoek is één van de 75 samenwerkingsverbanden in Nederland. Aangesloten zijn alle scholen binnen de gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk.

Om de doelstellingen van de Wet op Passend Onderwijs te realiseren, werkt het samenwerkingsverband aan de volgende doelstellingen:

- de beschrijving van de basisondersteuning voor alle scholen
- het inrichten van een efficiënt netwerk van onderwijsvoorzieningen om alle kinderen die recht op onderwijs hebben ook een lesplaats te kunnen bieden
- een goede samenwerking met de gemeenten en andere partners
- het inzetten van de financiële middelen voor de ondersteuning van leerlingen en de verantwoording daarvan
- het inrichten van een efficiënte ondersteunings- en toewijzingsstructuur

Alle inhoud, plannen en begrotingen staan beschreven in het *Ondersteuningsplan* van het s.w.v. Oost Achterhoek. U vindt dat plan op de site van het samenwerkingsverband :

www.swvoostachterhoek.nl

Om vragen van de scholen op te kunnen pakken (adviesfunctie) en om leerlingen toe te leiden naar passende speciale onderwijsplekken (toewijzingsfunctie) is er op het niveau van het samenwerkingsverband een **Zorg Advies- en ToewijzingsTeam** (Z.A.T.T.) actief. De informatie over het Z.A.T.T. vindt u op de site van het s.w.v. Oost Achterhoek. Ook ouders kunnen advies vragen aan het Z.A.T.T. In alle gevallen wordt er dan vanuit gegaan dat ouders en school ergens samen niet uitkomen.

Om de toegang tot het samenwerkingsverband eenduidig en gemakkelijk te maken, kan er voor informatie en aanmelding gebeld of gemailld worden met het **Regionaal**

AanmeldPunt (R.A.P.). De contactgegevens zijn 0543-512593 of via rap@swvoostachterhoek.nl.

Dit aanmeldpunt staat open voor vragen van onderwijscollega's, onderwijspartners en ouders.

Schoolondersteuningsprofiel van de Esch

In het kader van Passend Onderwijs hebben alle schoolbesturen die samen het nieuwe Samenwerkingsverband vormen een document Basisondersteuning gemaakt. Hierin wordt t.a.v. het Handelingsgericht onderwijs aangegeven wat wij als school en leerkrachten doen om aan te sluiten bij de verschillende onderwijsbehoeften van kinderen. Denkt u hierbij juiste instructiewijze en juiste leer- en oefenstof.

Alle scholen hebben met een rapportage systeem, bespreking in het team en met de MR een eigen Schoolondersteuningsprofiel gemaakt.

Hierin houdt je jezelf tegen de lat van de verplichte Basisondersteuning en komen je sterke en zwakke punten in beeld. Hierin maak je als school keuzes en geef je je mogelijkheden, je grenzen of je aanbod aan.

Omdat wij een vrijeschool zijn en ouders bij ons bewust voor deze vorm van onderwijs kiezen, spreekt van zelf dat wij ons aanbod daar op richten. Hoofd, hart en handen of denken, voelen en willen is ons motto. Voor het hoofd en het denken bieden wij alle punten van de Basisondersteuning. Wij hebben hierin nog ontwikkelpunten. Verdere ontwikkeling ligt in het correcte documenteren van HGW en het opzetten van het Ondersteuningsteam, hiervoor hebben wij komend jaar de hulp van de IJsselgroep ingezet. Ten aanzien van hart en handen of voelen en willen passen wij alle reeds hiervoor beschreven elementen van het vrijeschool onderwijs toe.

Voor alle drie geldt: aansluiten bij het kind in een waarnemend en bijstellend proces om zo ruimte te creëren voor de eigenheid en de eigen ontwikkeling.

Voor expertise die we niet in huis hebben zijn wij aangesloten bij ST Brevoordt.

Meldplicht

Alle leerkrachten zijn gecertificeerd i.h.k.v. de meldplicht Kindermishandeling en Huiselijk geweld.

Onze school is aangesloten bij de "Verwijsindex Achterhoek". De Verwijsindex is een digitaal systeem waarin professionals van verschillende organisaties en instellingen (bijv. intern begeleiders in het onderwijs, zorgcoördinatoren en hulpverleners) een signaal kunnen afgeven wanneer zij zich zorgen maken over een kind tussen 0 en 23 jaar dat zij onder hun hoede hebben. Wanneer meerdere professionals een signaal over hetzelfde kind afgeven in de Verwijsindex, dan krijgen zij elkaars contactgegevens. Zo kunnen zij elkaar makkelijker en sneller vinden en beter afstemmen en samenwerken in de hulpverlening aan jeugdigen. Indien het gebruik van de Verwijsindex bij uw kind aan de orde is, informeren we u daarover.

Meer informatie over de Verwijsindex kunt u vinden op www.verwijsindexachterhoek.nl en is op school in te zien.

Schoolarts GGD

Gedurende de schoolperiode worden de kinderen een aantal malen opgeroepen door de GGD-arts. Ook komt een logopediste van de GGD dan de spraak- en taalvaardigheid van de kinderen controleren. U wordt hierover altijd van tevoren geïnformeerd.

4 Extra activiteiten

Schooltijden

Kleuters en klas 1: Maandag t/m vrijdag van 8.30 –13.00 uur

Klas 2:

Maandag:8.30 – 13.00

Dinsdag:8.30 – 14.30

Woensdag:8.30 – 13.00

Donderdag:8.30 – 14.30

Vrijdag:8.30 – 13.00

klas 3 t/m 6:

Maandag:8.30 – 14.30

Dinsdag:8.30 – 14.30

Woensdag:8.30 – 13.00

Donderdag:8.30 – 14.30

Vrijdag:8.30 – 14.30

Vakantierooster 2017-2018

Volksfeest		Vrij 25 aug	
Herfstvakantie	42	Za 14 okt	Zo 22 okt
Kerstvakantie	52/1	Za 23 dec	Zo 7 jan
Voorjaarsvakantie	7	Za 10 feb	Zo 18 feb
Pasen	14	Vrij 31 mrt	Ma 2 apr
Koningsdag	17	Vrij 27 april	
Meivakantie	18/19	Za 28 april	Zo 13 mei
Hemelvaart	19	Do 10 mei	
Pinksterweekend	21	Za 19 mei	Ma 21 mei
Lang weekend	23	Ma 4 juni	Di 5 juni
Zomervakantie	29	Za 14 juli	Zo 26 aug

Er zijn 2 studiedagen, deze zijn nog niet bekend, maar worden tijdig in het weekbericht aangekondigd.

Schoolgids De Esch 2017-2018

Jaarfeesten

De jaarfeesten geven kleur aan de tijd van het jaar. Vanaf de kleuterklas wordt er door de hele schooltijd, op een bij de leeftijd aansluitende wijze, vorm gegeven aan de viering van de verschillende feesten. Zo spelen leerkrachten en ouders jaarlijks het kerstspel voor de school en belangstellenden.

Door elke seizoenswisseling een feest te vieren, krijgt het kind meer greep op de tijd en beleeft het de natuur veel intenser. Als gouden kralen liggen de (christelijke) jaarfeesten tussen de andere dagen van het jaar. Zoals een week zonder zondag ondenkbaar is, zo kan het jaar niet zonder feesten.

De seizoenen en de jaarfeesten worden door alle klassen, van kleutertijd tot en met de zesde klas, gevierd. Soms gezamenlijk en soms per klas, soms uitgebreid en soms als klein onderdeel van zo'n feestdag. Het vieren van de feesten is onderdeel van het leerplan en daarmee is het ook leerstof.

Bijzonder is, dat de voorbereiding van deze jaaractiviteiten een plaats in het onderwijs krijgen. Wat leerlingen in de lessen voor elkaar krijgen, is vaak niet concreet te benoemen. In ieder geval ontstaat daarmee wel een waardevolle inhoud voor de levensrugzak.

Als deelname aan jaarfeesten of schoolbijeenkomsten buiten schooltijden valt, is deze vrijwillig en onder verantwoordelijkheid van de eigen ouders.

De jaarfeesten zijn: Michaëlsfeest (september), St. Maarten (november), Advent (december), St. Nicolaas (december), Kerst (december), Driekoningen (januari), Verkleedfeest (Carnaval), Palmpasen, Pasen/Lentefeest, Pinksteren, St. Jan (juni).

Toneelstukken

Het spelen van toneelstukken is een vast onderdeel in het programma van onze school. Deze toneelstukken sluiten aan op de vertelstof uit de verschillende klassen en worden jaarlijks ingeïfend en opgevoerd. Uitgangspunt is beleven, ervaren en leren uiten. Nadruk ligt op het proces en niet het eindresultaat en de rolverdeling wordt door de leerkracht op pedagogische gronden gekozen.

Kerstspel

Jaarlijks wordt op school het kerstspel opgevoerd. Het spel wordt gesproken en gezongen in oud-Nederlands. Het wordt door leerkrachten en ouders ten tonele gebracht.

De boerderijschool

De Esch biedt sinds 2009 het project de Boerderijschool. Doel van de Boerderijschool is dat kinderen levensecht leren op de boerderij.

De derde en vierde klas gaan op de fiets (soms door weer en wind) naar zorgboerderij De Zonnebloem. Dit is een waardevol leerproces in wezenlijke ervaring met de natuur; de weersomstandigheden en het doorzettingsvermogen.

De boerderij biedt een gevarieerde leeromgeving, waarin kinderen werken in een eigen tuintje en het hele proces meemaken van grond voorbereiden, zaaien, verzorgen en oogsten meemaken. Zo leren zij zelf verantwoordelijkheid te dragen en ervaren de onderlinge samenhang van dit proces. Want zonder zaaien en verzorgen is er geen oogst. Ook nemen zij deel aan de voorkomende werkzaamheden op de boerderij (zoals het handmatig planten van bonen, voeren van de pensioekoeien), worden de wisselingen der seizoenen beleefd en ervaren zij het leven van plant en dier. Juist in deze andere omgeving krijgen de kinderen individueel een fysieke en emotionele uitdaging.

Daarnaast biedt de boerderijschool mogelijkheden om op een vanzelfsprekende manier aandacht te besteden aan techniek. Te denken valt aan houtbewerking, werken met gereedschappen, uitleg over en werken met machines.

Kunstwijs

Onze school is aangesloten bij het project Kunstwijs. Sinds een aantal jaren verstrekt de overheid per leerling een bedrag voor de culturele ontwikkeling. De aangesloten scholen van Winterswijk hebben hiervoor een plan opgesteld om alle disciplines op kunstgebied afwisselend aan de orde te laten komen. Het ene jaar zijn dit culturele voorstellingen en het andere jaar zijn dit projecten in de scholen.

Daarnaast maken wij uitstapjes aansluitend op de periodes die gegeven worden.

5 De ouders

De ouder als opvoeder

Het is voor de kinderen belangrijk dat het onderwijs, als deel van hun opvoeding, door de ouders gedragen wordt. Ons onderwijs is alleen succesvol wanneer dit door de ouders gesteund wordt.

Ouders en leraren hebben ieder hun eigen verantwoordelijkheid. Samen staan ze echter voor hetzelfde; namelijk vrije opvoedkunst.

We verwachten van ouders niet dat zij hun kinderen vanuit de antroposofie opvoeden. Maar als u hem of haar wilt helpen om datgene wat in potentie aanwezig is naar boven te halen, dan zult u zich zeker met uw kind thuis voelen op onze school.

Schoolafpraak over huiswerk

Wij hebben een schoolafpraak over huiswerk. Die is opgesteld als een vermeerderende lijn, die leidt naar een goede overstap naar het Voortgezet Onderwijs. Dit vraagt een noodzakelijke ondersteunende rol van ouders thuis. Doel is leren leren; leren hoe je zelf leert, hoe je leert plannen en hoe je een werkstuk of boekbespreking maakt en naar de inleverdatum toe plant. Door het samen huiswerk maken (in gezellige sfeer) weet je hoe je kind denkt, wat zijn belevingswereld is en zijn leerstrategieën.

Door deze ondersteuning kan het kind verder komen en zal het meer keuze en kansen krijgen. Het huiswerk bestaat uit:

- In klas 2 houd je een spreekbeurtje over een boek, een hobby of een ander onderwerp in het eigen interessegebied.
- op de 1^e ouderavond van klas 3-4 en 5-6 is huiswerk een te bespreken onderwerp.
- In klas 3 krijg je een weektaak op school. En je maakt 1 boekbespreking en doet de hele voorbereiding op school, zodat je dit onder begeleiding leert. Een derdeklasser krijgt 1 x per week topografie Nederland
- In klas 4 begin je met 1 huiswerkopdracht per week, afwisselend naar wat nodig is: taal of rekenen. En je leert topografie Nederland gedifferentieerd naar leeftijd. Ook maak je 1 werkstuk n.a.v. dierkunde of een ander onderwerp uit de periodestof van klas 4
- In klas 5 en 6 krijg je wekelijks 2 opdrachten, afwisselend naar wat nodig is: taal, rekenen en/of topografie
- 1 keer per week meegeven en innen, zodat leerlingen leren plannen
- We hebben een vaste wisseldag: oud inleveren en overhoren, nieuw werk mee

Voor de stimulans van het lezen is het nodig, dat kleuterouders en ouders van de lagere klassen elke dag voorlezen. Zodra het lezen start in klas 1 is het belangrijk om ook thuis elke dag met uw kind te lezen.

Als uw kind zwak is op taal of rekenonderdelen, gaan wij op school met uw kind extra aan het werk, maar vragen wij van u als ouder ook thuis op deelgebieden extra te oefenen.

Klassenouders en ouderraad

Voor elke klas zijn twee, soms drie, klassenouders die in praktische zaken ondersteuning geven aan de leerkracht. Bijvoorbeeld ten aanzien van de aankleding en inrichting van de klas en/of het geven van organisatorische hulp bij jaarfeesten, schoolreisjes, ouderavonden etc. Regelmatig is er Klassenouderoverleg om allerlei schoolse zaken in de organisatie goed af te stemmen met de directeur. Bij ons functioneert het Klassenouderoverleg als Ouderraad. Heeft u zorgen, vragen of aanvullingen, dan kunt u dit via de klassenouders op dit overleg inbrengen.

Daarnaast is er in dezelfde regelmaat Leerlingoverleg, met gekozen vertegenwoordigers van klas 3,4,5 en 6; zodat ook zij hun waardevolle inbreng kunnen geven aan de goede organisatie van de school.

Op beide overleggen wordt er nadrukkelijk gevraagd naar het sociale klimaat in school en op het plein, om zo te werken aan een goed speel- en leerklimaat, en preventief te werken om pesten te voorkomen.

De rol van de ouders in de school

De Esch probeert een school te zijn met visie en bewuste keuzes. Ouders zijn daarin van wezenlijk belang. Het is voor ons duidelijk dat we een vrijeschool met zijn vele activiteiten, alleen maar vorm kunnen geven met een grote inzet van ouders en medewerkers.

Daarnaast worden de ouders bij de school betrokken door hun medewerking te vragen bij de uitvoering van onder andere de jaarfeesten.

Ouders zijn ook actief in praktische klussen. Zo worden de lokalen door de ouders schoongemaakt (zie hieronder). Verder functioneren ouders in verschillende taakgroepen zoals de Klassenouderoverleg, de klusgroep, of hebben ze een functie in de Public Relation-groep en de medezeggenschapsraad. Elk schooljaar wordt een takenlijst opgesteld waarop ouders hun namen kunnen invullen.

Een paar keer per jaar wordt op een zaterdag een Klusdag georganiseerd, waarbij ouders gezamenlijk werken aan reparatie, verbetering en verfraaiing in en om het schoolgebouw.

Schoonmaak van de lokalen

De openbare ruimtes en de toiletten worden dagelijks door een schoonmaakbedrijf gereinigd. Vrijescholen kennen een lange traditie waarbij de klaslokalen door de ouders schoon gehouden worden.

Daaraan ten grondslag ligt kostenbesparing, zodat het geld voor andere zaken ingezet kan worden. Daarnaast vinden we het met elkaar belangrijk dat ouders op in de omgeving van hun kind komen, en een steentje kunnen bijdragen aan het feit dat hun kind in een verzorgde en schone omgeving kan vertoeven.

Ieder(e) ouder(paar) komt meerdere malen per jaar aan de beurt. Dat gebeurt volgens een rooster dat in het begin van het schooljaar wordt vastgesteld.

Fonteintje

Wekelijks (op donderdag) wordt "Het Fonteintje" als een wekelijks mededelingenblad aan u gemaild. De agenda, de weekactiviteiten en lopende zaken van school en klas worden zo met ouders gecommuniceerd. Soms een stukje over een belevenis, of periodestof van een klas, en ook de Medezeggenschap Raad kondigt hierin de vergaderingen aan en doet verslag nadien.

Ouderavonden en oudergesprekken

Twee maal per jaar zijn er voor alle klassen ouderavonden. Op deze avonden praten de leraren u bij over het wel en wee van een klas. Ook komen inhoudelijke onderwerpen aan de orde en worden er praktische zaken rondom een klas geregeld.

Verder bent u als ouder twee keer per jaar welkom tijdens een 20-minuten-over uw kind. Daarnaast kunt u altijd een extra afspraak maken voor een gesprek, indien gewenst..

Jaarlijks organiseren we twee Algemene Ouderavonden. Hierop wordt dan een onderwerp behandeld, dat niet alleen voor een bepaalde klas van belang is. Het zijn onderwerpen over

de achtergrond van het vrijeschool-onderwijs, naast een voorlichtend karakter hebben deze avonden een sterk uitwisselend karakter, omdat wij graag met de ouders van gedachten wisselen.

Prikborden

Bij de ingangen van de school hangen prikborden. Deze zijn bedoeld voor algemene informatie van de school en voor aan de school gelieerde instellingen. De verantwoordelijkheid voor het gebruik ligt bij de school. Als ouders iets op het prikbord willen plaatsen, kunnen zij dit bij de administratie inleveren.

Berichtgeving bij gescheiden ouders

Als de ouders van een kind gescheiden zijn, gaan de schoolberichten in principe naar de ouder bij wie het kind woont. Mocht dit problemen opleveren, dan kan de niet verzorgende ouder aan school vragen om alle informatie over zijn wettige kind te verstrekken.

Onvrede en Klachten

Onderwijs is mensenwerk, en veel hangt af van de wisselwerking tussen leerkracht en kind. Wanneer zaken niet goed lopen of onduidelijk zijn, stellen wij het op prijs dat u ons dit direct laat weten. Gouden regel hierin is: Wij spreken niet over elkaar, maar met elkaar. Wij vragen u bij onvrede in eerste instantie dit te melden bij de direct betrokkene, meestal de klassenleerkracht. Maak een afspraak, dat spreekt rustiger dan tussen de bedrijven door op de gang.

Als er onvrede blijft bestaan, meldt u zich bij de schoolleider. Deze zal een gesprek met beide partijen organiseren, of beide partijen horen en naar een behandeling van de klacht binnen redelijke termijn werken. Klachten op schoolniveau maakt u rechtstreeks kenbaar aan de schoolleider. Deze zorgt voor behandeling binnen redelijke termijn. Klachten op stichtingsniveau maakt u kenbaar bij het bevoegd gezag; deze zorgt voor behandeling binnen redelijke termijn.

Bent u ontevreden over bovengenoemde behandeling dan kunt u zich wenden tot de interne klachtencommissie van Athena; werkwijze en adressen vindt u in de Athena hoofdstuk in van deze schoolgids (zie pagina 34).

Ook kunt u zich wenden tot de vertrouwenspersoon; voor onze school is dat de heer W de Jong jongbang@zonnet.nl 074-2916565 of 06-40516954

Medezeggenschap

De Esch heeft een volgens de Wet op Medezeggenschap functionerende medezeggenschapsraad. In de wet is beschreven waar zij instemmingbevoegdheid heeft en waar adviesbevoegdheid. De raad bestaat uit 2 ouders en 2 personeelsleden. Zij kijken met de schoolleider mee volgens de grondslag van de school. Om de 3 jaar kunnen de leden via een verkiezing wisselen. Minimaal 2 keer per jaar komen zij samen, in aanwezigheid van de schoolleider als vertegenwoordiger van het bevoegd gezag. Eén MR-lid maakt ook deel uit van de GMR, de gemeenschappelijke medezeggenschap raad van Athena.

KwaliteitsHandBoek en Protocollen.

De afgelopen jaren is er hard gewerkt aan kwaliteitsverbeteringen op velerlei gebieden. Athenabreed is er een KwaliteitsHandBoek opgezet met de beschrijving van alle processen in de school. De processen zijn schooleigen gemaakt, maar moeten voldoen aan de Athena norm. Twee keer per jaar wordt op een aantal processen een audit gehouden, om de kwaliteit te waarborgen en de processen actueel te houden.

Dit vind zijn neerslag in een aantal protocollen, (ofwel concrete beschrijvingen van activiteiten waarmee de school bepaalde situaties of gebeurtenissen tegemoet treedt):

- plan Combinatieklassen
- protocol De Zelfstandige Leerling
- protocol Versnelde ontwikkeling

- protocol Sociale vaardigheid en Burgerschap
- pestprotocol
- protocol Mediapedagogiek
- document Basisondersteuning
- Schoolondersteuningsprofiel
- rouwprotocol
- luizenprotocol
- Omgang Besmettelijk Kinderziektes
- non-discriminatiecode
- privacyreglement
- time-out, schorsing en verwijderen
- informatie-verschaffing gescheiden ouders
- protocol leerlingenvervoer
- klachtenregeling st Stichting Athena

Als u als ouder meer van deze onderwerpen wilt weten, bent u altijd welkom op kantoor. Daar staat een map waarin alle protocollen voor u in te zien zijn, en een exemplaar van het KwaliteitsHandBoek

Vrijwillige Ouderbijdrage

Om het vrijeschool onderwijs te kunnen bekostigen wordt jaarlijks van ouders een vrijwillige ouderbijdrage gevraagd. De ouderbijdrage wordt voor het begin van het nieuwe schooljaar centraal door de Stichting vrijescholen Athena geïnd. Jaarlijks ontvangt u in juni een mail met verzoek tot opgave ouderbijdrage. Ouders, die problemen met deze bijdrage hebben, kunnen terecht bij de vertrouwenspersoon ouderbijdrage, te weten Rita Vrielink ouderbijdrage@vsathena.nl

Naast de ouderbijdrage wordt er van ouders een kleine bijdrage gevraagd voor de 'klassenpot'. Dit wordt door de klassenouders (2 per klas) beheerd en wordt gebruikt voor lief en leed. Dit bedrag is per kind ongeveer €3,- tot €5,- afhankelijk van het lief & leed in dit schooljaar.

Voor schoolreisjes/excursies vragen we alleen de reiskosten van ouders.

Klas 5-6 gaat op kamp, deze kosten komen volledig ten laste van de ouders en zullen de kinderen gedurende het jaar zelf acties ondernemen om hiervoor geld te verdienen.

6 Personeel/leraren

Vervanging van leraren

Bij ziekte of verlof worden de klassenleraren vervangen, of gaat voor ouders en kinderen de bellijst in werking. Deze bellijst wordt per klas verspreid onder de ouders.

Bij hoge uitzondering, als het niet lukt vervanging te vinden, verzoeken we de ouders om hun kind thuis te houden. Dit gebeurt zelden en we zorgen er altijd voor dat, indien ouders niet in de gelegenheid zijn hun kind thuis op te vangen, een individueel kind een goede opvangplek in de school krijgt.

Interne begeleiding

De intern begeleider richt zich, in samenwerking met de leerkrachten, op het verbeteren van het handelen van leerkrachten ten aanzien van de hele klas of individuele kinderen. De intern begeleider ondersteunt leerkracht en onderwijsassistent. De intern begeleider is gericht op signaleren, analyseren en planmatig oplossen van onderwijsleerproblemen en gedrags- en werkhoudingproblemen binnen de school. Zij zoekt mede naar

onderwijsverbetering en houdt zich op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot het zorgbeleid. Aangepast aanbod aan kinderen met een vertraagde of versnelde ontwikkeling valt onder haar verantwoording. De intern begeleider wordt vanuit Athena begeleid door een onderwijsadviseur. Intervisie met collega Ib'ers vindt 4x per jaar plaats.

Scholing van leraren

Om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen verdiepen de leraren zich in de achtergronden van vrijeschoolonderwijs. Dit doen ze op de volgende wijze:

- Team vergadering: wekelijks komt het lerarencollege bijeen om zich te verdiepen in een zelfgekozen studieonderwerp en de toepassing van de visie in de praktijk
- Studiedagen: Het lerarencollege werkt aan een bepaald thema, soms door het hele jaar heen. Vaak gebeurt dit onder leiding van externe trainers en adviseurs. In het kader van ons onderwijsbeleid, en afhankelijk van de scholingsbehoefte van het lerarencollege en de individuele leraar, worden er jaarlijks cursussen en opleidingen gekozen die of door het hele team of door een enkeling gevolgd worden.
- Leraren bereiden zich door middel van de Zomercursus voor op een leerjaar dat nieuw voor hen is

Vergaderingen van het lerarencollege

Wekelijks komt het team leerkrachten, interne begeleider en directeur bij elkaar voor de pedagogische vergadering. In deze vergadering worden ook organisatorische en praktische zaken omtrent de schoolpraktijk besproken. Iedere twee weken spreken directie en de interne begeleider zaken aangaande de onderwijskwaliteit door.

Minimaal vier keer jaar heeft de klassenleerkracht een gesprek met de intern begeleider en/of de directeur over de onderwijskwaliteit en zorg van de klas.

Stagiaires

Onze school staat open voor stagiaires van HBO en MBO scholen. Een stagiaire werkt altijd onder de verantwoordelijkheid van een klassenleraar.

7 Zorg voor elkaar

Schoolregels

In het dagelijks leven op school delen drie groepen, kinderen, medewerkers en ouders, het gebouw en het plein en vormen met elkaar een schoolgemeenschap. Om met elkaar te werken aan een zo goed mogelijk klimaat waarbinnen het onderwijs plaats kan vinden, is het van belang dat er een aantal grondregels gelden voor alle drie de groepen. Zo weet iedereen wat er van hem of haar verwacht wordt om samen een omgeving te scheppen waarin de kinderen zo goed mogelijk kunnen functioneren.

Gouden School Regels.

- **We houden rekening met elkaar in spreken en doen, zodat iedereen zich veilig voelt en ongehinderd kan leren, werken, spelen en bewegen.**
- **We gaan zorgvuldig en respectvol om met de materialen en de omgeving van de school.**

Schoolafpraak bij correctie: dit zijn de punten waar we met het kind naar kijken;
We willen dat:

- het voor ieder kind veilig is,
- we elkaar niet hinderen,
- we met iedereen respectvol omgaan in woord en gedrag

Kinderen

Wij helpen elkaar en wij zijn zuinig op het materiaal.

Wij voorkomen onveilige situaties.

Wij fietsen niet op het plein.

Wij blijven buiten tot de bel gaat.

Wij gaan via het plein door onze "eigen" deur naar binnen.

Wij lopen rustig in de gang.

Wij mogen met de schooltelefoon bellen voor speelafspraken als de leraar dit goed vindt

Wij gebruiken geen mobiele telefoon onder schooltijd of in de pauzes.

Wij nemen geen speelgoed mee naar school, behalve wanneer dat is afgesproken.

Medewerkers

Wij nemen onder schooltijd verantwoordelijkheid voor alle kinderen in gemeenschappelijke ruimtes en op het plein.

Wij steunen elkaar in het openbaar.

Wij leven met elkaar gemaakte afspraken na.

Ouders

Wij nemen verantwoordelijkheid voor onze eigen kinderen op de gang en op het plein, buiten schooltijden. Ook tijdens jaarfeesten buiten schooltijden. Samen met de leerkrachten werken we zo aan een veilig en fijn klimaat.

Wij zorgen dat onze kinderen op tijd op school zijn en melden tijdig, vóór schooltijd, af bij ziekte.

Wij ondersteunen de regels van de leerkrachten en de school; willen wij hierin verandering, dan nemen wij de juiste route via de Medezeggenschapsraad.

Wij geven geen snoep mee naar school en proberen bij verjaardagen gezond te trakteren.

Pestprotocol

Sociale veiligheid is een van de voorwaarden voor een goed pedagogische klimaat. Om pestproblematiek te voorkomen, besteden we veel zorg aan sociale veiligheid. In de klas, in de gang, op het plein en zowel voor, tijdens als na schooltijd zijn we alert op dit soort problemen. Met deze inzet, houding én met het pestprotocol geven wij aan dat het pesten op geen enkele wijze wordt toegestaan en dat wij de problematiek actief aan willen pakken, indien die zich voordoet.

Wanneer de sociale veiligheid van kinderen door het gedrag van anderen in het geding is, pakken wij dit meteen aan. Ook vragen wij ouders hun signalen tijdig door te geven aan de leerkracht. Het protocol is als document in te zien op school.

Verzekeringen

Alle scholen van de stichting Athena hebben een Aansprakelijkheidsverzekering en een Collectieve Ongevallenverzekering. De leerlingen die onder toezicht van onze school staan, vallen onder deze verzekeringen tijdens schooltijden, schoolreizen en excursies.

Het spreekt niettemin vanzelf dat alle ouders met opgroeiende kinderen een particuliere aansprakelijkheidsverzekering hebben afgesloten. De school is niet altijd

aansprakelijk voor schade aan goederen en leerlingen. Verzekeringen hanteren een zgn. "toerekenbare tekortkoming" aan de zijde van school. Met andere woorden: er zijn dus ook kosten die niet aan de school toerekenbaar zijn, maar aan de ouder. Voor nadere specificatie zie bijlage 1 van deze schoolgids.

Luizenbeleid

Allereerst moet gezegd: iedereen kan luizen en neten krijgen of hebben. Het blijft nodig om scherp te zijn op dit ongedierte. Het volgende is afgesproken:

- We hebben een vaste ouder die de bestrijding verzorgt, deze heeft goed materiaal en indien nodig contact met de GGD.
- Na elke vakantie worden alle kinderen van school gecontroleerd op luizen en neten.
- U wordt thuis gebeld door de luizen-ouder als uw kind luizen heeft, en geeft u advies en maakt over de aanpak een afspraak met u, ook over het controle-tijdstip.
- De week erop volgend worden de kinderen, bij wie eerder hoofdluis en neten is geconstateerd, opnieuw gecontroleerd
- Heeft het kind dan nog steeds hoofdluis en neten, dan zal de school contact met u zoeken en u vragen uw kind op te halen om besmetting te voorkomen en directe behandeling uit te voeren
- De directeur neemt pas contact op met de ouders als het probleem zo hardnekkig is dat het kind thuis moet blijven tot het luis en neten vrij is.
- De directeur neemt in verband met bovenstaande contact op met de leerplicht ambtenaar om de afwezigheid van het betreffende kind en de reden ervan door te geven

Rookvrij en Mobielvrij

Binnen school mag niet gerookt of mobiel gecommuniceerd worden. Daarnaast verzoeken we ouders om tijdens bijzondere activiteiten of jaarfeesten op school of een andere locatie deze regel ook na te leven.

Leerlingen mogen hun mobiele telefoon op school niet aan hebben, deze blijft in de tas. Mobiele telefoons gaan ook niet mee op een schoolkamp.

8 Extra voorzieningen

Peuterhuis

In het gebouw van De Esch is ook peutergroep "het Peuterhuis" gevestigd. Deze peutergroep is geen onderdeel van de school, maar aangesloten bij de Stichting Welzijnswerk Winterswijk.

Hoewel het Peuterhuis dus bestuurlijk niet tot onze school behoort, voelen we ons nauw betrokken en verbonden. De peuterouders worden regelmatig uitgenodigd voor het bijwonen van schoolactiviteiten. Veel kinderen van het Peuterhuis stromen door naar onze kleuterklas, er wordt gezorgd voor een goede overdracht.

06-226 866 98 of peuterhuis@swvbv.nl

Buitenschoolse opvang

Wij bieden in pandig buitenschoolse opvang, verzorgd door een aantal vrijwilligers tegen een bescheiden vergoeding. Voorschoolse opvang van 7.00 – 8.30 uur, tussenschoolse opvang van 13.00 – 14.30 uur en naschoolse opvang van 14.30 – 18.00 uur.

Op het prikbord op de gang hangt hiervoor een intekenlijst.

06-145 240 71

Of ouders kunnen gebruik maken van een voorziening voor buitenschoolse opvang die door meerdere aanbieders in Winterswijk wordt georganiseerd. Zij halen de kinderen van school op. Voor gegevens zie Jaarboekje.

9 Van toelating tot vertrek

De procedure

Wanneer u overweegt uw kind aan te melden, kunt u contact opnemen met de administratie (0543-532704) of directie@deesch.nl. Er wordt dan een afspraak gemaakt voor een oriëntatiegesprek met de directeur. Dat gesprek is bedoeld om in te gaan op de achtergronden en werkwijze van de school. Wanneer u besluit om uw kind aan te melden volgt er een gesprek met de interne begeleider en/of de leerkracht van de desbetreffende klas.

Bij kleuters wordt er contact opgenomen met eventuele voorschoolse kinderopvang.

Bij zijinstroom wordt er door de intern begeleider contact met de andere school opgenomen. In dit gesprek staat de onderwijsbehoefte van het aangemelde kind centraal. Als blijkt dat uw kind een specifieke onderwijsbehoefte heeft en wij die niet kunnen bieden, adviseren wij u een andere school, die dat wel kan.

Bij het oriëntatiegesprek kan het kind eventueel aanwezig. Voor de instroom kan het kind enige dagen op proef de lessen bijwonen, die dagen bekijkt de intern begeleider ook het kind.

Belangrijk bij aanname:

- voor de kleuterklas moet uw kind minimaal 4 jaar oud zijn
- alle relevante informatie over de leerling moet de school ter beschikking worden gesteld
- de school moet de ontwikkelingsbehoefte/zorgvraag van de leerling kunnen beantwoorden

Kleuters

Wanneer uw kind vier jaar geworden is, kan het in de kleuterklas geplaatst worden.

Omdat de ochtenden lang zijn, en de overgang van peutergroep of huis naar school groot is, kan er in overleg een opbouw worden afgesproken om deze overgang geleidelijk te laten verlopen.

De school beslist, na overleg met de betrokken ouder(s), welke kleuters met ingang van een nieuw schooljaar in de eerste klas (groep 3) geplaatst worden. De team vergadering geeft advies en de directeur neemt de beslissing.

De school kent een leerrijpheidsprotocol, waarin stap voor stap beschreven staat hoe de procedure loopt van kleuterklas naar klas 1. Dit protocol ligt op school ter inzage.

Zitten blijven of een klas overslaan

Indien een kind niet leerrijp is (zie: Leerrijpheid), kan het kind een jaar langer in de kleuterklas blijven, zodat het daarna goed toegerust naar de eerste klas kan gaan.

Daarna komt doubleren nog maar in een heel enkel geval voor. Daartoe wordt dan eerst uitvoerig overleg gevoerd met de ouders. Een klas overslaan gebeurt zelden of nooit.

In plaats hiervan werken we met een Eigen Leerlijn of verbreding of verrijking.

10 Organisatie en bestuur

Bevoegd gezag en bestuursadres:

Stichting Vrijescholen Athena

bezoekadres: Hofstraat 8, 7411 PD Deventer

postadres: Postbus 749; 7400 AS Deventer

tel.: 0570-612459

e-mail: secretariaat@vsathena.nl

bestuur@vsathena.nl

website: www.vrijescholenathena.nl

facebook: <https://www.facebook.com/pages/Stichting-Vrijescholen-Athena/374808319253256>

Het bestuur

Onze school valt onder het bestuur van de Stichting Vrijescholen Athena.

De vrijescholen van Almelo, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Brummen, Deventer, Doetinchem, Emmen, Enschede, Groningen, Harderwijk, Leeuwarden, Meppel, Oldenzaal en Winterswijk vormen samen de Stichting Vrijescholen Athena. Deze stichting ontstond in januari 2005 door de fusie van acht basisscholen voor vrijeschoolonderwijs. Op dit moment telt de stichting vijftien vrijescholen, veertien voor primair onderwijs en één voor (voorgezet) speciaal onderwijs. Ongeveer 2200 leerlingen en ruim 250 medewerkers zorgen voor een levendig geheel.

In de huidige tijd van versnelde verandering, groeiende keuzemogelijkheden en toenemende verwachtingen vanuit onze omgeving, biedt vrijeschoolonderwijs een meerwaarde. In onze optiek gaat onderwijs namelijk verder dan goed lezen, rekenen en algemene kennis. Onderwijs dient in dienst te staan van persoonlijkheidsvorming. Van creativiteit, zelfkennis, emotionele intelligentie, zelfexpressie, zelfstandigheid en sociale vaardigheden. Om daarmee samen met ouders onze kinderen te leren zelf betekenis en richting aan hun leven te geven. Zodat kinderen uitgroeien tot sterke persoonlijkheden die hun plek vinden in en vormgeven aan de toekomstige maatschappij.

De Athenascholen geven als basisscholen en in Brummen, als school voor speciaal onderwijs, deels op hun eigen wijze vorm aan vrijeschoolonderwijs. De geschiedenis, omgeving en organisatiecultuur verschillen van school tot school. Wat ons bindt is de overtuiging dat we met elkaar sterker staan en meer kwaliteit kunnen bieden. Wij voeren een gezamenlijk personeel en financieel beleid en delen kennis met elkaar. Hierbij worden de scholen vanuit het bestuurskantoor in Deventer met raad en daad ondersteund. De directeur is integraal verantwoordelijk voor de eigen school. De bestuurder van Athena vormt tevens het bevoegd gezag van de scholen. Op het bestuurskantoor is een aantal stafmedewerkers die directeur en bestuurder ondersteunen, aansturen en controleren bij vraagstukken op het terrein van personeelsbeleid, planning & control, financiën en kwaliteitszorg. Daarnaast houdt een Raad van Toezicht toezicht op het beleid en het handelen van de bestuurder; de Raad van Toezicht dient ieder jaar zowel de begroting als het jaarverslag goed te keuren.

Structuur en bemensing van de stichting:

Stafbureau

College van Bestuur: P.A. (Peronnik) Veltman

Secretariaat: L.(Lia) Mulderij, K. (Karin) van Veen-Peet

Ouderbijdrage; R. (Rita) Vrielink

Stafmedewerker)s

P&O E. (Ellis) Barreveld, X.(Xenia) Bakker
Planning & control: K. (Karin) Nieland
Kwaliteitszorg: M. (Monique) van der Pijll-Van Raalte

Raad van Toezicht

Mw. W. Broekhuijsen: voorzitter, bestuurlijke verhoudingen en strategie
Dhr. J. van der Haar : vicevoorzitter, bedrijfseconomische en financiële zaken
Mw. A. Gottenbos : lid, personeelszaken
Dhr. N. de Schrijver : lid, marketing
Mw. J. de Vries : lid, onderwijs kwaliteit
Dhr. H.B. Ledeboer : lid, juridische zaken
De leden van de Raad van Toezicht zijn bereikbaar via het bestuurskantoor.

GMR

Sinds 1 januari 2007 is de Wet Medezeggenschap Scholen (WMS) van kracht. De stichting heeft een medezeggenschapsstatuut vastgesteld; hierin is de medezeggenschap van ouders en medewerkers op schoolniveau en bestuursniveau beschreven. Ouders en medewerkers hebben op schoolniveau invloed via de lokale medezeggenschapsraad.

In december 2007 is de GMR geïnstalleerd. Van iedere school heeft een medewerker en een ouder zitting in de GMR, die minimaal vier maal per jaar bijeenkomt om bovenschoolse zaken te bespreken.

Voorzitter : M. (Marcel) Kunst
Plaatsvervangend voorzitter: mevr. E. (Elien) Looyen
Secretaris : M. (Martijn) Sampiemon
Bereikbaar via : gmr@vsathena.nl

Landelijke organen:

De scholen van onze stichting zijn lid van de Vereniging van Vrijescholen (www.vrijescholen.nl). Het bureau van de vereniging is vooral actief om het belang van vrijescholen en vrijeschoolonderwijs te behartigen. Daarnaast is de vereniging het landelijk platform waar scholen elkaar ontmoeten, ervaringen uitwisselen en opdrachten formuleren voor onderzoek.

De bestuurder vertegenwoordigt de Athenascholen in het Platform Primair Onderwijs waarin hij regelmatig overleg heeft met andere bestuurders van vrijescholen organisaties. Hij bezoekt ook algemene ledenvergadering.

Daarnaast zijn de stichting en de scholen lid van de Verenigde Bijzonder Scholen (www.vbs.nl) en de PO-Raad (www.poraad.nl).

Schoolbegeleiding

De vrijescholen in Nederland hebben een eigen onderwijsbegeleidingsdienst. Consulente(n) van deze dienst kunnen ingeschakeld worden voor teamscholing, individuele lerarenbegeleiding en leerlingonderzoek.

De scholen binnen de Stichting Vrijescholen Athena maken waar noodzakelijk ook gebruik van reguliere, landelijke begeleidingsdiensten of van een begeleidingsdienst vanuit de regionale samenwerkingsverbanden. De Begeleidingsdienst voor vrijescholen is sterk in de specifieke aanpak en uitvoering van de vrijeschoolpedagogiek. De Begeleidingsdienst ondersteunt onder andere bij inhoudelijke thema's rond het vrijeschoolonderwijs, onderwijsinhoudelijke onderwerpen als didactiek, handelingsgericht werken, sociaal-emotionele ontwikkeling en leerlingenzorg. De diensten kunnen worden aangevraagd door vertegenwoordigers van de school. Voor uitgebreidere informatie: zie www.bvs-schooladvies.nl. Ouders kunnen voor dyslexiezorg (ONL) van hun zoon/dochter de Begeleidingsdienst benaderen.

SPONSORING

Scholen van de stichting Vrijescholen Athena kunnen zich laten sponsoren. Door sponsoring kunnen de scholen financiële speelruimte creëren die zowel ten goede komt aan het onderwijs als allerlei nevenactiviteiten. Onze stichting staat in principe niet afwijzend tegenover sponsoring.

Sponsoring moet voldoen aan een aantal *voorwaarden*:

- Het moet verenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige taak en doelstelling van de school.
- Objectiviteit, geloofwaardigheid, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid van het onderwijs, de school en de daarbij betrokkenen moeten gegarandeerd zijn.
- Onderwijsinhoud en/of de continuïteit van het onderwijs zijn onafhankelijk.
- Sponsoruitingen in gesponsord lesmateriaal wijzen we af.
- Bovengenoemde punten vinden hun basis in het convenant sponsoring, dat de staatssecretaris van Onderwijs en alle landelijke onderwijsorganisaties van besturen, personeel, ouders en leerlingen en een aantal andere organisaties - waaronder de Consumentenbond hebben ondertekend.
- Alle sponsoractiviteiten die de school onderneemt behoeven de *goedkeuring* van het College van Bestuur en de *instemming van de directeur en de medezeggenschapsraad* van de betreffende school.
- Ouders die *klachten* hebben over sponsoring, uitingvormen van sponsoring en niet akkoord gaan met de wederprestatie die aan de sponsoring verbonden is, kunnen een klacht indienen bij de directeur en/of het College van Bestuur.

Op het moment dat de school een sponsoractiviteit opzet, zal zij u vooraf informeren middels de weekberichten of een aparte brief.

Klachten

Wettelijk hebben schoolbesturen de plicht een vertrouwenspersoon aan te stellen, een klachtenregeling vast te stellen en aangesloten te zijn bij een klachtencommissie. De klachtenprocedure van de Stichting Vrijescholen Athena houdt in dat een klacht eerst een interne afhandeling op school behoeft en pas daarna op stichtingsniveau voortgezet kan worden.

Vertrouwenspersonen

Vertrouwenspersonen behandelen alle bij hen aangemelde incidenten die te maken hebben met ongewenste gedragingen van anderen, waardoor het gevoel van veiligheid van de klager wordt aangetast. Ongewenst gedrag kan zijn: ongewenste aanrakingen, gepest worden, intimidatie, machtsmisbruik, ongewenste digitale aandacht, discriminatie, bedreigingen, agressief gedrag, (homo/hetro/pedo)seksueel getinte opmerkingen en gedragingen. Iedere school heeft als eerste aanspreekpunt een intern vertrouwenspersoon aangesteld.

Aangemelde incidenten moeten gerelateerd zijn aan school en dus niet de privé-sfeer betreffen. De klager is een leerling, een medewerker of een ouder/verzorger van een leerling van de school

Het incident moet zich afgespeeld hebben tussen personen aan of met de school verbonden en kan niet gaan over de schoolorganisatie.

Naast de intern vertrouwenspersoon per school heeft de stichting externe vertrouwenspersonen aangesteld. De voornaamste taak is het mentaal ondersteunen van klagers, hen in de procedure wegwijzen maken en eventueel assisteren bij het formuleren van de klacht. De vertrouwenspersoon treedt nooit op in plaats van de klager.

Zij wonen verspreid in de regio, maar hebben met elkaar een vertrouwelijk collegiaal contact. In principe heeft elke vertrouwenspersoon een "eigen" aantal scholen.

De externe vertrouwenspersonen van onze stichting zijn:

Schoolgids De Esch 2017-2018

School	Vertrouwenspersoon	Tel. + mail	Bereikbaar op:
De Esch Winterswijk	De heer W. de Jong	074-2916565 06-40516954 jongbang@zonnet.nl	ma t/m do 18.00 – 20.00 uur

De klachtencommissie

Stichting Vrijescholen Athena en de daaronder ressorterende scholen zijn aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie voor het Algemeen Bijzonder Onderwijs. Verdere informatie hierover treft u aan in de klachtenregeling. Eventuele klachten kunnen schriftelijk of via mail worden ingediend bij: Landelijke Klachtencommissie voor het Algemeen Bijzonder Onderwijs, t.a.v. mr. D.H.C. Dane-Peters (ambtelijk secretaris) Postbus 95572, 2509 CN Den Haag, mailadres: ddane@vbs.nl

Interne afhandeling

A. Klachten op individueel niveau

- Stap 1. Vragen of opmerkingen op individueel niveau worden gemeld bij de leerkracht van de leerling.
- Stap 2. Wanneer onvrede blijft bestaan, kunnen klachten op individueel niveau kenbaar worden gemaakt bij de directeur. De directeur is gehouden de klager en de leerkracht te horen. Deze zorgt voor de behandeling van de klacht binnen een redelijke termijn.
- Stap 3. Wanneer de klager ontevreden is over de afhandeling van de klacht door de schooldirecteur, kan de klager contact opnemen met de bestuurder van de stichting. De bestuurder is telefonisch bereikbaar op het bestuurskantoor te Deventer. Telefoonnummer 0570- 612 459
- Stap 4. Als bespreking niet mogelijk is of als bespreking - naar oordeel van de klager - onvoldoende blijkt te zijn, kan de klager de klacht schriftelijk melden bij de Landelijke Klachtencommissie voor het Algemeen Bijzonder Onderwijs. Verder informatie hierover treft u aan in de klachtenregeling.

B. Klachten op klassenniveau

- Stap 1. Vragen of opmerkingen op klassenniveau worden gemeld bij de leerkracht van de leerling.
- Stap 2. Als er onvrede blijft bestaan, kan de klager hiervan melding maken bij de directeur. De directeur is gehouden de klager en de leerkracht te horen. Deze zorgt voor de behandeling van de klacht binnen een redelijke termijn.
- Stap 3. Zie verder hierboven A, stap 3 en stap 4.

C. Klachten op schoolniveau

- Stap 1. Problemen of klachten op schoolniveau worden rechtstreeks kenbaar gemaakt bij de directeur. Deze zorgt voor de behandeling van de klacht binnen een redelijke termijn.
- Stap 2. Zie verder hierboven A, stap 3 en stap 4.

D. Klachten op stichtingsniveau

- Stap 1. Klachten op stichtingsniveau worden gemeld bij de het College van Bestuur.
- Stap 2. Wanneer er onvrede blijft bestaan kan de klager hiervan melding maken bij de Raad van Toezicht en/of de Landelijke Klachtencommissie.
- Stap 3. Zie verder hierboven A, stap 4

De klachtenregeling is in juni 2013 na instemming door de GMR geheel herzien. Op de administratie van elke school zijn exemplaren aanwezig. De regeling is ook op te vragen via het secretariaat van bestuurskantoor.

Vertrouwensinspecteur

De inspectie van het onderwijs heeft een van de inspecteurs aangesteld als vertrouwensinspecteur. Met name in het geval van ongewenste intimidatie en machtsmisbruik kunt u zich tot deze inspecteur wenden, tel. 0900-1113111.

Non-discriminatie code van vrijescholen

De scholen van de Stichting Vrijescholen Athena hebben zich aangesloten bij de Non-discriminatie code van vrijescholen. Het doel van deze code is het voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme in het vrijeschoolonderwijs en het bevorderen dat iedereen ongeacht zijn of haar etnische afkomst, geloof, sociaal-economisch milieu, huidkleur, levensovertuiging, culturele achtergrond, sekse, seksuele voorkeur of fysieke verschijning, op een volwaardige en gelijkwaardige manier onderwijs kan volgen. De stichting sluit zich aan bij de code van de Vereniging van Vrijescholen (zie www.vrijescholen.nl).

Protocol Time-out/ verwijderen/ schorsen

In principe willen wij deze begrippen niet toepassen binnen onze scholen. Echter, er is een regeling voor het verwijderen van een leerling van een school binnen de Wet op het Primair Onderwijs. Er is dus binnen de Stichting Vrijescholen Athena een beleid ten aanzien van schorsen en verwijderen. Hierin wordt beschreven wanneer ongewenst gedrag van een kind of van ouders in het ergste geval tot een eventuele schorsing of verwijdering kan leiden. De uiteindelijke beslissing tot schorsing of verwijdering zal in de praktijk worden genomen door de voorzitter van het College van Bestuur. Hierna zal de procedure welke beschreven staat in het protocol Schorsen, Verwijderen in werking treden. Ouders/verzorgers krijgen binnen de procedure gelegenheid schriftelijk bezwaar in te dienen tegen deze beslissing. Een en ander staat uitgebreid beschreven in het protocol. Dit protocol kunt u aanvragen bij de administratie van uw school.

Protocol informatieverstrooming en gescheiden ouders

Een toenemend aantal leerlingen heeft gescheiden ouders. Dit heeft gevolgen voor de informatiestroom. De school heeft een zelfstandige informatieplicht tegenover de ouder die het kind niet verzorgt, het ouderlijk gezag niet heeft of zelfs geen omgangsregeling heeft. Aanvoeren dat gescheiden ouders elkaar maar moeten informeren is niet legitiem. Alleen als de rechter dat in een specifiek geval bepaalt, mag de school afwijken van de informatieplicht.

Over de inhoud van dit onderwerp is ook een protocol aanwezig. Deze kunt u opvragen bij de administratie van uw school of bij het secretariaat van Stichting Vrijescholen Athena.

Verlof buiten de schoolvakanties

Binnen de Leerplichtwet zijn de regels omtrent extra verlof of vakantie aangescherpt. De wet kent twee soorten verlof:

- A. extra vakantieverlof
- B. extra verlof wegens gewichtige omstandigheden:
  - 1. tot maximaal 10 schooldagen
  - 2. meer dan 10 schooldagen.

Richtlijnen verlof buiten de schoolvakanties

ad A. Extra vakantieverlof Algemeen uitgangspunt is:

Verlof buiten de schoolvakanties is niet mogelijk, tenzij er sprake is van artikel 13a van de Leerplichtwet 1969, waarin staat aangegeven dat het alleen wegens specifieke aard van het

beroep van één van de ouders/verzorgers/voogden slechts mogelijk is buiten de schoolvakanties op vakantie te gaan.

Onder "aard van het beroep" verstaan we een beroep dat volledig afhankelijk is van de schoolvakanties. Als voorbeeld kan hier een campingshouder genoemd worden. Een werknemer met een willekeurig beroep, die in de vakantieperiode bij zijn werkgever om organisatorische redenen niet gemist kan worden, kan geen verlof wegens "aard van het beroep" worden gegeven.

Ouders dienen hiervoor minimaal 2 maanden van tevoren bij de directeur van de school schriftelijk een verzoek in te dienen. Tevens moet een werkgeversverklaring worden overgelegd, waaruit blijkt dat geen verlof binnen de officiële schoolvakantie mogelijk is.

Het verlof:

- kan slechts éénmaal per schooljaar worden verleend;
- mag niet langer duren dan 10 schooldagen;
- mag niet plaatsvinden in de eerste 2 weken van het schooljaar.

Voor partieel leerplichtigen geldt een evenredig deel.

De leerplichtambtenaar komt bij deze aanvragen niet in beeld, tenzij men langer wegblijft dan is toegestaan door de directeur van de school. Dan is er sprake van ongeoorloofd schoolverzuim, dat wel bij de leerplichtambtenaar gemeld moet worden.

ad B. Gewichtige omstandigheden: 10 schooldagen per schooljaar of minder

- B1. Dit kunnen plezierige, maar ook minder plezierige omstandigheden zijn. Een verzoek om extra verlof in geval van gewichtige omstandigheden op grond van het gestelde in artikel 14, lid 1 van de Leerplichtwet 1969, voor 10 schooldagen per schooljaar of minder, dient vooraf of binnen 2 dagen na ontstaan van de verhindering aan de directeur van de school te worden voorgelegd en door deze op basis van de wet te worden afgehandeld. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:
- a. het voldoen aan een wettelijke verplichting voor zover dit niet buiten de uren kan geschieden;
  - b. verhuizing voor ten hoogste 1 dag;
  - c. gezinsuitbreiding voor ten hoogste 1 dag;
  - d. het bijwonen van het huwelijk van bloed- of aanverwanten tot en met de 3^e graad voor 1 of ten hoogste 2 dagen, afhankelijk van de vraag of dit huwelijk wordt gesloten in of buiten de woonplaats van belanghebbende;
  - e. bij ernstige ziekte van ouders of bloed- of aanverwanten tot en met de 3^e graad, duur in overleg met de directeur op school;
  - f. bij overlijden van:
    - bloed- of aanverwanten in de 1^e graad voor ten hoogste 4 dagen;
    - bloed- of aanverwanten in de 2^e graad voor ten hoogste 2 dagen;
    - bloed- of aanverwanten in de 3^e of 4^e graad voor ten hoogste 1 dag;
  - g. bij 25-, 40- en 50-jarige ambtsjubileum en het 12½-, 25-, 40-, 50- of 60-jarig huwelijksjubileum van ouders of grootouders voor 1 dag.

Dit uitgangspunt houdt in, dat een extra vakantie wegens wintersport, een tweede vakantie, een extra weekend, deelname van leerlingen aan evenementen, een langdurig bezoek aan de familie in het land van herkomst, etc., niet kunnen worden aangemerkt als bijzondere redenen.

- B2. Indien er meer dan 10 schooldagen per schooljaar verlof wordt aangevraagd wegens de onder B1. vermelde omstandigheden, dan dienen de meerdere dagen via de directeur van de school bij de leerplichtambtenaar van de woongemeente te worden aangevraagd.

Daarnaast is in artikel 13 opgenomen, dat door de ouders/verzorgers/voogden slechts een beroep op vrijstelling wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit de aangehangen godsdienst of levensovertuiging kan worden gedaan, indien daarvoor uiterlijk 2 dagen vooraf aan de directeur van de school schriftelijk mededeling is gedaan.

Vastgesteld door de Officier van Justitie en de leerplichtambtenaren, behorende tot het Arrondissement Almelo, in haar vergadering d.d. 14 mei 1998.

Vrijwillige ouderbijdrage

Niet alle activiteiten in onze scholen kunnen bekostigd worden vanuit de reguliere middelen vanuit de overheid. Daarom wordt aan de ouders jaarlijks een ouderbijdrage gevraagd. Deze bijdrage is vrijwillig. Bij aanneming van een leerling kunnen ouders schriftelijk aan het CvB laten weten dat ze principieel bezwaar hebben tegen het betalen van een ouderbijdrage. Het niet (willen) betalen van een ouderbijdrage kan geen reden zijn een leerling niet aan te nemen.

Deze ouderbijdrage heeft een vrijwillig karakter, hanteert een solidair minimum en is verder gerelateerd aan aantal kinderen en inkomen van de ouders/verzorgers. De school heeft een systeem van berekening dat gebruikt kan worden als leidraad.

De inning van de ouderbijdragen is voor alle scholen centraal geregeld. De administratie, exploitatie en besteding wordt voor elke school apart bijgehouden. De oudergeleding van de MR en GMR heeft ingestemd.

Uitgebreide informatie over de ouderbijdrage krijgen ouders jaarlijks *in de maand juni* toegestuurd. Nieuwe ouders worden door de school na aanneming geïnformeerd.

Informatie over ouderbijdrage of vragen over de inning kunt u via ouderbijdrage@vsathena.nl stellen aan Rita Vrielink. Zij is tevens op dinsdag tussen 09.00 uur – 15.00 uur en 's avonds tussen 18.00 uur en 20.00 uur telefonisch bereikbaar op een speciaal mobiel nummer; 06 – 390 289 47.

Omgaan met persoonlijke gegevens binnen de Stichting Vrijescholen Athena.

Algemeen

De stichting heeft een beleid dat is gebaseerd op de wet Persoonsregistratie van 28-12-1988. In een school worden gegevens van leerlingen en medewerkers verzameld en bewaard. Lang niet alle gegevens zijn bedoeld om beschikbaar te zijn voor iedereen. Privacy is in dit informatietijdperk een groot goed.

Omschrijving

Persoonsgegevens : Een gegeven dat herleidbaar is tot een individuele natuurlijke persoon. – *Persoonsregistratie* : Een samenhangende verzameling van op verschillende personen betrekking hebbende persoonsgegevens, die systematisch is aangelegd.

- *Geregistreerde* : De natuurlijke persoon over wie persoonsgegevens in een persoonsregistratie zijn opgenomen.

- *Registratiehouder* : Degene die zeggenschap heeft over een persoonsregistratie

- *Het verstrekken van gegevens uit de persoonsregistratie:*

Het bekend maken of ter beschikking stellen van persoonsgegevens.

- *Verstrekken van gegevens aan derden:*

Verstrekken van gegevens uit een persoonsregistratie aan een persoon of instantie buiten de organisatie, met uitzondering van het verstrekken aan de bewerker of de geregistreerde.

Werking en doel van de registratie

Aan de orde is hoe onder gewone omstandigheden de registratie wordt verricht en hoe uit een oogpunt van bescherming van de persoonlijke levenssfeer van geregistreerden daarmee omgegaan wordt.

De persoonsregistratie heeft tot doel het vastleggen van persoonsgegevens, het bieden van individuele informatie en het verstrekken van collectieve informatie over geregistreerde ten behoeve van het goed functioneren van de leerling of de medewerker in de school.

Categorieën

De persoonsregistratie van de stichting en de scholen ervan bevat gegevens over de volgende categorieën van personen: leerlingen (daarin mogelijk opgenomen gegevens over ouders/verzorgers/voogden) en medewerkers.

In deze bijlage is alleen sprake van de persoonsregistratie van leerlingen.

Soorten van gegevens:

De persoonsregistratie van leerlingen -welke op de scholen van de Stichting Vrijescholen Athena gebruikt wordt- bestaat uit dossiers en kan de volgende gegevens bevatten:

A. De voor een goede administratie noodzakelijke gegevens

B. De getuigschriften en eventueel rapportstaten

C. Aantekeningen en/of verslagen van gesprekken met:

-ouders

-schoolbegeleider

-schoolarts

-remedial teacher

-leerlingbesprekingen

D. Uitslagen van toetsen:

-reguliere toetsen uit het leerlingvolgsysteem

-individueel afgenomen toetsen

-toetsen afgenomen door derden

E. Handelingsplannen

F. Observatieverslagen

G. Onderwijskundige rapporten

Het beheer van de gegevens

Het beheer van de persoonsregistratie van leerlingen vindt plaats op de school.

1. De directeur draagt in de school zorg voor de nodige voorzieningen van technische en organisatorische aard ter beveiliging van de persoonsregistratie tegen verlies of aantasting van de gegevens en tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking daarvan.

2. Medewerkers, die uit hoofde van hun functie kennis nemen van geregistreerde persoonsgegevens, zijn gehouden deze gegevens niet anders te gebruiken dan voor de uitoefening van hun functie noodzakelijk is; zij mogen die niet aan onbevoegden meedelen.

Toegang tot de gegevens

Rechtstreeks toegang tot de registratie hebben:

De bestuurder, de directeur, de remedial teacher/intern begeleider, de leerkrachten mits de raadpleging noodzakelijk is uit zuiver beroepsmatig oogpunt.

Ouders kunnen de gegevens van hun eigen kind(eren) op school inzien.

Doorgeven van gegevens

Het doorgeven van gegevens aan derden geschiedt alleen na toestemming van de ouder/verzorger van de leerling.

Informatie en inzage

Betrokkenen hebben, na schriftelijk verzoek hierom, het recht binnen een maand na dat verzoek de geregistreerde gegevens van hun kind, c.q. hun eigen gegevens die in de registratie zijn opgenomen, in te zien in aanwezigheid van een daartoe bevoegde functionaris.

Verwijderen van gegevens

1. Indien een leerling tussentijds de school verlaat worden de geregistreerde gegevens na toestemming van betrokkenen overgedragen aan de nieuwe school.
2. In alle overige gevallen worden de gegevens na het verstrijken van de wettelijk vastgestelde termijn (5 jaar) vernietigd.

Beroepsprocedure

Indien betrokkenen menen dat dit reglement onjuist wordt toegepast respectievelijk dat aan hun verzoeken tot verbetering, aanvulling of verwijdering ten onrechte geen gehoor is gegeven, kunnen zij daartegen bezwaar maken bij het College van Bestuur van de stichting Vrijescholen Athena.

Onvoorzien

In omstandigheden waarin dit reglement niet voorziet beslist de bestuurder na overleg met de schooldirecteur.

Overige bepalingen

Elke school heeft lijsten van namen, adressen, geboortedata en namen van ouders/verzorgers van de leerlingen, die voor algemeen gebruik beschikbaar zijn. Bij aanneming van leerling vraagt de school of de ouder bezwaar heeft dat deze gegevens van hun kind opgenomen en verspreid worden. Wanneer geen schriftelijk bezwaar aan de directeur wordt verstrekt, worden de gegevens opgenomen in de lijsten.

11 De vrijeschoolbeweging

Vereniging van vrijescholen, Hoofdstraat 14-b, 3972 LA, Driebergen.

Tel. 0343-536060, fax 0343-531772, e-mail vereniging@vrijescholen.nl,
website www.vrijescholen.nl

De Vereniging van vrijescholen is een vereniging van besturen van vrijescholen die aandacht geeft aan de pedagogie van het kind van 0 tot 18 jaar. Zij geeft ondersteuning aan bestuurlijke en managementvraagstukken van vrijescholen en aan ontwikkeling en onderzoek van het vrijeschool-onderwijs. Zij initieert projecten voor het doen ontwikkelen van specifieke inhoudelijke en algemene onderwerpen. Tevens wordt er aandacht gegeven aan relaties met nationale en internationale 'partners in pedagogie' en met partners in het onderwijs en het onderwijsbestel.

De meeste scholen van onze stichting Athena zijn lid van de Vereniging van vrijescholen. Het bureau van de vereniging is vooral actief om het belang van vrijescholen en vrijeschool-onderwijs te behartigen. Medewerkers vertegenwoordigen vrijescholen in allerlei vormen van overleg (ministerie, inspectie, besturenorganisatie, etc.). Daarnaast is de vereniging het platform waar scholen elkaar ontmoeten, ervaringen uitwisselen en opdrachten formuleren voor onderzoek. Twee schoolleiders vertegenwoordigen de Athenascholen in het kleuter- en onderbouwoverleg. Het College van Bestuur bezoekt de algemene ledenvergadering. Voor meer informatie: zie www.vrijescholen.nl.

Vereniging voor Vrije Opvoedkunst (VOK)

Van de landelijke VOK kan ieder persoonlijk lid worden. Deze vereniging geeft een aanbevelingswaardig tijdschrift "Vrije Opvoedkunst" uit. Hierin vindt u artikelen en beschouwingen over de opvoeding van kinderen en over de achtergronden van de vrijeschoolpedagogiek.

Internet: www.vrijeopvoedkunst.nl

Begeleidingsdienst voor vrijescholen BVS

BVS-schooladvies is al meer dan 35 jaar een landelijk kennis- en expertisecentrum voor vrijeschoolonderwijs. Wij richten ons op de begeleiding van het onderwijs op vrijescholen en de schoolorganisatie. Centraal staat de inrichting van het vrijeschoolonderwijs. Wij hebben, ter ondersteuning van de kleuterleidster en leraar, webapplicaties en publicaties gemaakt. BVS-schooladvies heeft adviseurs met kennis over de volgende onderwerpen:

- inhoudelijke thema's rond het vrijeschoolonderwijs
- schoolorganisatie
- inhoud van het onderwijs, zoals didactiek, handelingsgericht werken, sociaal-emotionele ontwikkeling
- leerlingenzorg/ondersteuning.

telefoon - (030) 281 96 56

mail - admin@bvs-schooladvies.nl